

RADA MIEJSKA
ul. Sienkiewicza 6
87-400 BYSTRZYCA KŁODZKA

Rady Miejskiej w Bystrzycy Kłodzkiej

z dnia 13 maja 2005 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Integracji Społecznej dla Bystrzycy Kłodzkiej
gminy miejsko-wiejskiej na lata 2005-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.¹), oraz 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593) - **Rada Miejska w Bystrzycy Kłodzkiej uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Integracji Społecznej dla Bystrzycy Kłodzkiej gminy miejsko-wiejskiej na lata 2005-2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Bystrzycy Kłodzkiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Bystrzycy Kłodzkiej.

**Nie budzi zastrzeżeń
pod względem prawnym**

RADCA PRAWNY
[podpis]
mgr Danuta Jorczyk

PRZEWODNICZĄCY

Rady Miejskiej
w Bystrzycy Kłodzkiej

[podpis]
Bronisław Patynko

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203.

INTERNATIONAL INSTITUTE OF POVERTY *prof. dr hab. Danuta Zalewska*

54-153 Wrocław, ul. Celtycka 15/2, tel./fax +71 373-93-33, tel. +601 373 368, +607 057 368

www.iip.com.pl, e-mail: miłosz_kusnierz@wp.pl

konto: International Institute of Poverty, Bank BPH 65 1060 0076 0000 3260 0028 5772

1

Strategia integracji społecznej

dla Bystrzycy Kłodzkiej

gminy miejsko-wiejskiej

na lata 2005-2020

Wrocław 2004

Struktura strategii integracji społecznej

<i>Wstęp</i>	<i>str.3</i>
1. Określenie celu strategii integracji społecznej	str.3
a. Wartości realizowane w strategii.	
b. Ideologia realizowana w strategii.	
c. Czym jest strategia?	
d. Metoda otwartej koordynacji.	
e. Podsumowanie.	
2. Określenie specyfiki strategii.....	str.6
3. Wybór metody budowania strategii.....	str.7
4. Diagnoza problemów z zakresu integracji społecznej w gminie Bystrzyca Kłodzka.....	str.8
5. Analiza SWOT	str. 49
6. Cele strategiczne poprawy integracji społecznej w gminie	str. 52
7. Realizatorzy strategii.....	str. 70
8. Określenie zasad: monitoringu i ewaluacji.....	str. 72
9. Zakończenie.....	str. 73

Wstęp

Przedstawiona strategia jest integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Bystrzyca Kłodzka, stanowiąc niezbędny punkt wyjścia do zbudowania gminnej polityki społecznej i nałożonych na samorząd lokalny gminy zadań z tego zakresu. Jest ona także narzędziem przygotowującym samorząd i społeczność Bystrzycy Kłodzkiej do realizacji Narodowej Strategii Integracji Społecznej (priorytet 19) i Krajowych Planów Działania z tego zakresu (priorytet 4 działanie 4.3.2). Proces budowania i realizacji strategii służy integracji środowisk, instytucji wokół wspólnych celów polityki społecznej. Mając na uwadze tendencje dotyczące przekazywania zadań przez państwo na poziom samorządów terytorialnych uznaje się, iż wzrasta ranga planowania strategicznego i koordynacji działań z innymi podmiotami kreującymi warunki i jakość życia społeczności gminy Bystrzyca Kłodzka.

Powodzenie strategii zależy od partnerstwa administracji, samorządowej, państwowej, organizacji pozarządowych, środowisk kategorii marginalizowanych i wszystkich innych podmiotów, którym zależy na rozwoju społeczności gminy.

Określenie celu strategii.

Gmina ma obowiązek ustawowy w zakresie zadań własnych opracować i realizować gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia realizuje cztery cele nicejskie:

1. Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich
2. Zapobieganie ryzyku wykluczenia.
3. Pomoc najbardziej zagrożonym.
4. Mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Wartości realizowane w strategii.

Strategia opiera się na koncepcji praw człowieka jako przesłankach budowania polityki społecznej. Prawo do godności, pracy, zakaz dyskryminacji, prawo do informacji, do zabezpieczenia społecznego, prawa seniorów i osób niepełnosprawnych do samodzielności, niezależności i inne leżą u podstaw zdefiniowania obszarów diagnozowanych, budowania celów strategicznych. Polska ubiegając się o członkostwo w UE wzięła na siebie obowiązek współtworzenia Europy opartej na prawach człowieka. Unia Europejska nakłada na kraje członkowskie obowiązek personalizowania polityki społecznej. Prawa i wolności obywateli, w tym socjalne zostały ujęte w Konstytucji oraz Ustawach obowiązujących stanowiąc tym samym ramy budowania strategii.

Ideologia strategii.

Podstawową zasadą leżącą u podstaw konstruowanej polityki społecznej w krajach UE jest zasada pomocniczości oraz solidarności. Obie zasady zobowiązują struktury administracyjne i społeczeństwo obywatelskie do współpracy, współdziałania, partnerstwa w celu podnoszenia warunków i jakości życia społeczeństw Europy, szczególnie kategorii marginalizowanych.

Dlatego podstawą analizy w strategii będą przede wszystkim działania promocyjne, prewencyjne, protekcyjne, partycypacyjne realizowane wobec kategorii marginalizowanych i wraz z nimi.

Czym jest strategia?

Strategia to prognoza długoterminowa. Ze względu na specyfikę czasową nie uwzględnia się w niej zmiennych ilościowych, ponieważ zmiany prognozowane mogą objąć tylko zmienne jakościowe. Strategia będzie obejmować lata 2005-2020. Dokumentami uszczegółowiającymi, krótkoterminowymi będą programy operacyjne. Dla potrzeb realizacji tej strategii konieczne jest zsynchronizowanie ich pod względem terminów z Krajowymi Planami Działania oraz powiatowymi i regionalnymi, stąd Pierwszy Program Operacyjny (PPO) powinien objąć lata 2005-2006.

Metoda otwartej koordynacji.

Podstawową metodą budowania i realizacji strategii jest metoda otwartej koordynacji. Jest to metoda kształtowania i realizacji polityki społecznej w UE i została zaakceptowana w Polsce. Jej podstawą jest współpraca w tworzeniu strategii i jej modyfikacji przez cały okres jej realizacji przez partnerów wewnętrznych i zewnętrznych oraz wzajemne uczenie się.

Podsumowanie

Opracowana strategia jest:

- a. integralną częścią strategii rozwoju Gminy Bystrzyca Kłodzka.**
- b. realizacją zadania nałożonego na gminę przez Ustawę o pomocy społecznej z 2004 roku (art. 17, pkt 1.1),**
- c. dokumentem podstawowym dla planowania operacyjnego z zakresu integracji społecznej kategorii zagrożonych wyłączeniem społecznym i wyłączonych.**

Celem opracowania strategii jest:

- przygotowanie założeń dla gminnej polityki społecznej na lata 2005-2020 i jej realizacji,**
- zsynchronizowanie gminnej polityki społecznej z polityką planowaną i realizowaną na wyższych szczeblach władzy samorządowej oraz państwowej.**

Określenie specyfiki strategii.

Strategia jest prognozą, w której na podstawie wiedzy o stanach przeszłych oraz teraźniejszych ustanawia się przesłanki do działań, które mają doprowadzić do zmian, z uwzględnieniem czynników je warunkujących. W strategii formułuje się przyszłościowe cele, aby można było je jednak określić konieczne jest wyjaśnienie rzeczywistości, którą się chce zmieniać.

Strategia integracji społecznej jest strategią złożoną obejmuje, bowiem wiele problemów społecznych, procesów, kategorii społecznych, instytucji. Jest także strategią ogólną, to znaczy ze względu na jej długoterminowość wymaga

ona uszczegółowienia w formie strategii dotyczących szczegółowych problemów oraz operacjonalizacji.

Zmiana wywołana realizacją strategii będzie miała charakter modernizacyjny i ograniczy się do określonych kategorii społecznych i instytucji niemniej, jej oddziaływanie będzie zauważalne także w pozostałych systemach gminy. Zmiany będą stymulowane przez własne projekty gminy, ale także adaptację dobrych praktyk do potrzeb i uwarunkowań lokalnych. Zmiany będą miały charakter prostych i złożonych, jednostkowych i grupowych. Zmiany będą dokonywały się na poziomie procesów uniwersalnych wywołanych przez mechanizmy międzynarodowe i krajowe, na poziomie procesów regionalnych oraz specyficznych dla gminy (wydarzenia, zjawiska, procesy w gminie). Skutki zmiany będą zróżnicowane wobec różnych kategorii jak też ujednolicające.

Wybór metody budowania strategii.

Strategia została zbudowana metodą ekspercką z zastosowaniem konsultacji z sędziami kompetentnymi z instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej. Metoda analizy zastosowana w strategii to dedukcyjno-indukcyjna.

Diagnoza problemów z zakresu integracji społecznej w gminie Bystrzyca Kłodzka.

Diagnoza obejmuje rozpoznanie stanu gminy w zakresie problemów społecznych na podstawie zebranych danych, ich uporządkowania i przewidywania zmian. Diagnoza ma mieć charakter nie tylko poznawczy, ale i

decyzyjny. Przewidywanie zmian będzie miało charakter aktywistyczny, czyli uwzględni czynniki zakłócające, wspierające zmianę, szczególnie wysiłek samych kategorii marginalizowanych oraz zachowania nietradycyjnych podmiotów środowiska lokalnego. Zakłada się bowiem, że dla realizacji zmiany konieczna jest postawa aktywna samych kategorii marginalizowanych i zwiększona aktywność społeczności lokalnej.

Definicja wyłączenia społecznego (NSIS s. 23)

Podstawowym pojęciem dla zrozumienia znaczenia strategii jest wyłączenie społeczne. Wyłączenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich a w szczególności dla osób ubogich.

Problemy społeczne występujące w gminie Bystrzyca Kłodzka.

Gmina jest elementem systemu społecznego, dlatego ważne jest, aby wskazać na tendencje ogólnopolskie, w województwie, powiecie, co do występowania problemów społecznych, które mają znaczący związek z sytuacją w gminie.

Główne czynniki generujące problemy społeczne w kraju to:

- Dysproporcje w wytwarzaniu PKB między dużymi miastami i resztą kraju.
- Niska efektywność gospodarki rolnej i zbyt mała obszarowość gospodarstw oraz starszy wiek rolników je prowadzących.

- Postępująca restrukturyzacja przynosząca więcej utraty miejsc pracy niż ich powstawania, chociaż najwięcej miejsc pracy powstaje w sektorze prywatnym.
- Ciągłe obniżający się wskaźnik zatrudnienia, szczególnie na wsi.
- Nadmiar zatrudnionych w przemyśle i zbyt małe zatrudnienie w usługach w stosunku do UE-15.
- Szybszy spadek zatrudnienia mężczyzn.
- Około 1mln osób zatrudnionych jest w szarej strefie.
- Wysoka stopa bezrobocia, duże bezrobocie wśród młodzieży, niski poziom wykształcenia bezrobotnych, wysoka i rosnąca stopa bezrobocia długotrwałego, zróżnicowanie terytorialne bezrobocia, wysoka liczba bezrobotnych mieszkańców wsi, wzrost bierności zawodowej.
- Wysoki deficyt państwa.
- Ujemny przyrost naturalny, spadek liczby zawieranych małżeństw.
- Wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich.
- Niekorzystna sytuacja w edukacji szczególnie na wsi i w małych miastach.
- Zbyt dużo dzieci uczęszczających do szkół zasadniczych- szczególnie ze wsi i małych miast.
- Bariera ekonomiczna w dostępie do edukacji.

Tab nr 1 Charakterystyka problemów społecznych w Polsce pod kątem lejkenowskich wskaźników wyłączenia społecznego.

Lp	Rodzaj wskaźnika	Wysokość
1	Zagrożenia ubóstwem 60% mediany dochodów	15
2	Relatywny wskaźnik głębokości ubóstwa	22
3	Stopa bezrobocia długotrwałego	7,9
4	Wskaźnik bezrobocia długotrwałego	43,1
5	Wskaźnik młodzieży nie podejmującej dalszego kształcenia	7,9
6	Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia	70,2
7	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem z uwzględnieniem transferów	15

Gmina na tle województwa dolnośląskiego.

Gmina Bystrzyca Kłodzka posiada niższą niż przeciętna dla województwa liczbę ludności, w tym kobiet. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym kształtuje się także poniżej średniej wojewódzkiej. Stosunkowo niski jest udział ludności z wykształceniem wyższym. Gminę zamieszkuje więcej niż średnio w województwie ludności rolniczej, jednocześnie mniej niż średnio w województwie osób aktywnych zawodowo, szczególnie kobiet; podobnie utrzymujących się z pracy i emerytury, renty. Niższy niż średni dla województwa jest udział ludności niepełnosprawnej, w tym kobiet. Niższy jest udział gospodarstw domowych 1 osobowych oraz 4 i więcej osobowych. Mniej niż średnio jest rodzin w gospodarstwach domowych, w tym z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu. Niski jest udział mieszkań zamieszkałych, w tym własności gminy. Niższy jest udział gospodarstw rolnych pow. 1 ha użytków rolnych. Nieznacznie wyższy jest udział gospodarstw rolnych prowadzących jedynie działalność rolniczą.

Gmina na tle powiatu kłodzkiego.

Gmina ma wyższą niż przeciętną liczbę ludności oraz kobiet wśród ludności powiatu. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym kształtuje się powyżej średniej, przy czym szczególnie ludność w wieku produkcyjnym. Wyższy jest udział ludności rolniczej niż w powiecie. Na tle powiatu aktywność zawodowa mieszkańców gminy jest wyższa, w tym kobiet. Wyższy jest udział ludności utrzymującej się z pracy, ale także utrzymujących się z renty lub emerytury. Wyższy niż średnia dla powiatu jest udział osób niepełnosprawnych, w tym kobiet. Wyższy jest udział gospodarstw

jednoosobowych i z 4 i więcej osobami. Więcej niż średnio w powiecie jest rodzin w gospodarstwach domowych, w tym dzieci do lat 24 na utrzymaniu. Wyższa jest liczba mieszkań zamieszkałych, w tym stanowiących własność gminy. Wyższy jest udział gospodarstw rolnych powyżej 1 ha użytków rolnych. Dużo wyższy jest udział gospodarstw rolnych prowadzących jedynie działalność rolniczą.

Specyfika Gminy Bystrzyca Kłodzka

Ludność gminy: wiek i płeć

Najwięcej ludności jest w wieku 45-49 lat, w tym więcej mężczyzn, następnie 50-54 lat, w tym więcej kobiet oraz 40-44 lat. W tej kategorii obie płcie są prawie zrównoważone. W kolejności są kategorie wiekowe 15-19 lat, w tym więcej chłopców, 25-29 lat, w tym występuje minimalna większość mężczyzn. Najwięcej ludności jest w wieku 40-49 lat oraz 60 i więcej lat.

Tab. nr 2 „Stan ludności w gminie na dzień 31.12.2003”

Lp.	Miejscowość	Stan
1	Bystrzyca Kłodzka	11.269
2	Wilkanów	1.108
3	Gorzanów	997
4	Stara Łomnica	761
5	Stara Bystrzyca	671
6	Stary Waliszów	645
7	Idzików	623
8	Długopole Zdrój	611
9	Międzygórze	577
10	Pławica	467
11	Nowy Waliszów	438
12	Długopole Dolne	370

13	Nowa Bystrzyca	284
14	Ponikwa	249
15	Poręba	242
16	Wójtowice	161
17	Zabłocie	160
18	Starkówek	134
19	Mielnik	109
20	Nowa Łomnica	107
21	Lasówka	105
22	Wyszki	101
23	Szklarka	84
24	Młoty	78
25	Pokrzywno	69
26	Spalona	66
27	Paszków	61
28	Zalesie	58
29	Marianówka	50
30	Kamienna	40
31	Piotrowice	39
32	Szczawina	26
33	Topolice	25
34	Szklary	14
35	Mostowice	11
36	Marcinków	7
37	Rudawa	6
38	Poniatów	3
	Ogółem	20.806,0

Tab. Nr 3" Ludność Bystrzycy Kłodzkiej wg miejsca zameldowania stan na dzień 31.12.2003"

Lp	Nazwa ulicy	Liczba
1	Osiedle Szkolne	2150
2	Konopnickiej	958
3	Wojska Polskiego	642
4	Plac Wolności	590
5	Starobystrzycka	516
6	Osiedlowa	440
7	Okrzei	434
8	Koscielna	354
9	Zamenhofa	280
10	Kolejowa	262
11	Świerczewskiego	253
12	Krakowska	220
13	Tysiąclecia Państwa Polskiego	217
14	1 Sierpnia	206
15	Rycerska	194
16	Strażacka	190
17	Sienna	182
18	Lotników	168
19	Górna	157
20	Sienkiewicza	150
21	Międzyleśna	148
22	Odrowąża	130
23	Plac Szpitalny	125
24	Podmiejska	120
25	Leńskiego	119
26	Mickiewicza	112
27	Młynarska	110
28	Okreżna	110
29	1 Maja	101
30	Nadbrzeżna	99
31	Broniewskiego	94
32	Moniuszki	91
33	Chopina	90
34	Przyjaciół	88

35	Polna	83
36	Asnyka	77
37	Gagarina	75
38	Krótką	74
39	Kopernika	65
40	Kupiecka	64
41	Norwida	61
42	Plac Kościuszki	61
43	Słowackiego	60
44	Ludowa	55
45	Senatorska	47
46	Floriańska	39
47	Kasztanowa	29
48	Kochanowskiego	37
49	Kosmiczna	28
50	Mały Rynek	29
51	Siemiradzkiego	28
52	Plac Curie-Skłodowskiej	24
53	Paredewskiego	23
54	Sempołowskiej	23
55	Jana Pawła II	10
56	Spadzista	18
57	Kłodzka	17
58	Środkowa	16
59	Ogrodowa	15
60	Osiedle kolorowe	15
61	Zielna	14
62	Tuwima	13
63	Orkana	13
64	Zgody	11
65	Unii Lubelskiej	4
66	Słoneczna	2
	Razem	11.269,0

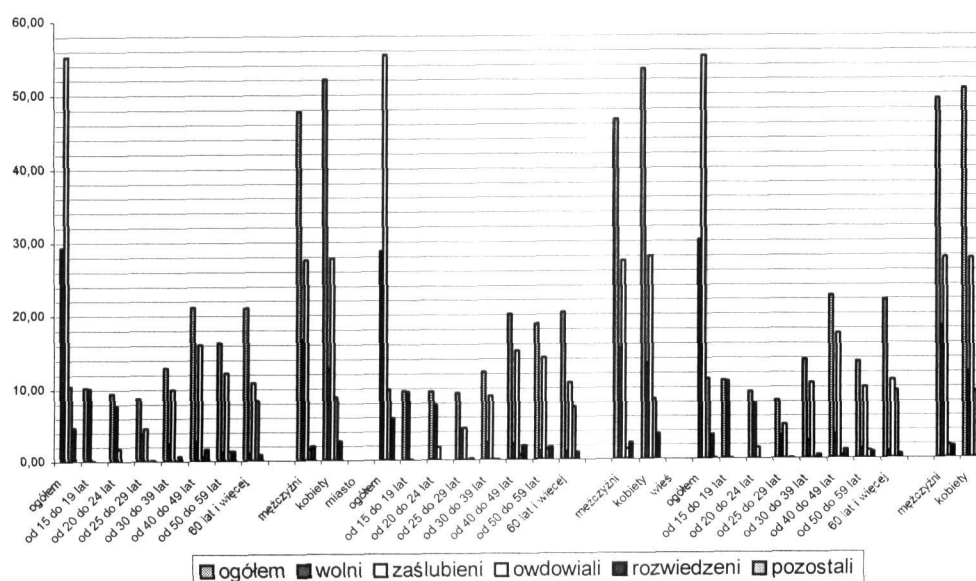
Płeć i aktywność ekonomiczna mieszkańców gminy

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 60 w wieku nieprodukcyjnym w tym zdecydowanie więcej mężczyzn. Te proporcje są szczególnie niekorzystne dla terenów wiejskich.

Stan cywilny, płeć, wiek mieszkańców gminy

Najwięcej jest ludności w stanie cywilnym: żonaty, zamężna, w tym nieznaczna większość kobiet. Wśród osób stanu kawaler/panna znacząca jest nadwyżka mężczyzn. Wśród wdowców/wdów zdecydowanie więcej jest kobiet, podobnie jak wśród rozwiedzionych. Tym samym wiele kobiet pozostaje w stanie wolnym. Tendencja ta jest podobna na wsi i w mieście z tym, że w kategorii kawaler zdecydowanie więcej jest mężczyzn na wsi niż kobiet. Wdowy stanowią podobną populację w mieście i na wsi. Osób rozwiedzionych więcej jest prawie dwukrotnie w mieście, w tym kobiet.

Wykres nr 1 Struktura ludności wg stanu cywilnego i wieku

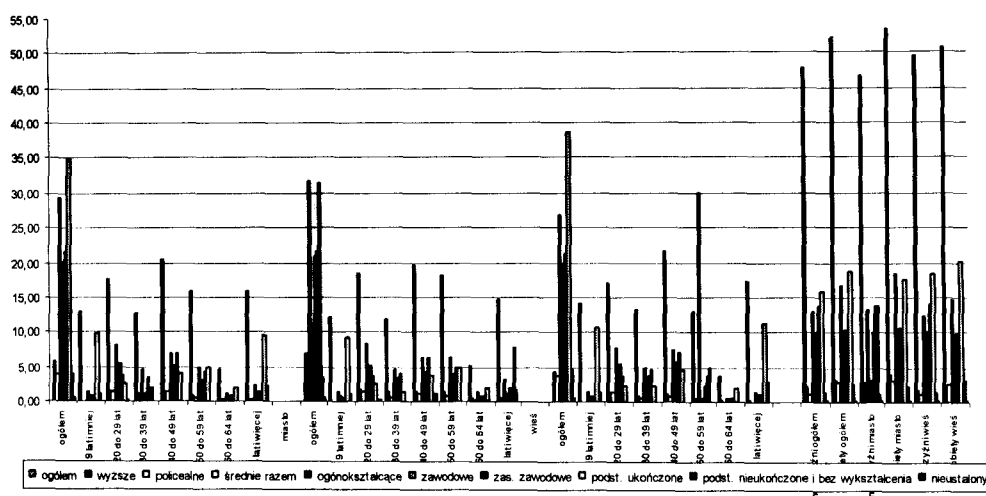

Wykształcenie mieszkańców gminy

Najwięcej jest ludności z wykształceniem ukończonym podstawowym, następnie ze średnim. Niepokojący jest udział osób z nieukończonym podstawowym w młodszych kategoriach wiekowych. Przy czym to mieszkańcy miast częściej znajdują się w tej kategorii.

Wykres nr 2 Struktura ludności według wieku i wykształcenia

Niepełnosprawni mieszkańcy gminy

Osoby niepełnosprawne mają najczęściej jedynie ukończone wykształcenie podstawowe (1711) w tym to większość kobiet. Następnie ukończyły one wykształcenie średnie (681), w tym zawodowe (456), w tym większość mężczyzn. Najczęściej niepełnosprawni są bierni zawodowo (3147), w tym większość kobiet. Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym znajduje się 1842 osoby, większość mężczyzn. Zdecydowanie najwięcej wśród nich jest osób nie mobilnych (1370).

Ruchliwość przestrzenna ludności gminy

W latach 1989-2002 roku przybyło 1680 osób, w tym więcej na wieś. Są to najczęściej osoby w wieku 20-49 lat (najliczniejsza kategoria to 30-39 lat), a następnie 0-14 lat. W mieście i na wsi zarysowały się w tym czasie podobne tendencje.

Ludność gminy ze względu na źródło utrzymania.

Z pracy utrzymuje się ogółem 10709 osoby, w tym większość mężczyzn, z pozostałych źródeł utrzymania 9523 osoby, w tym większość kobiet. Z własnych źródeł utrzymania z pracy utrzymuje się jednak tylko 5690 osób, w tym przede wszystkim mężczyźni a z pozostałych źródeł aż 6980 osób, w tym są to przede wszystkim emerytury i renty. Występuje tu niewielka przewaga kobiet. Ich przewaga zwiększa się w kategoriach emerytur i rent. Wśród osób (7562) utrzymywanych czynnik płci nieznacznie różnicuje zależność finansową na korzyść kobiet, mimo, iż zgodnie z demograficzną strukturą populacji występuje fakt dominacji w młodszym wieku mężczyzn. Kobiety utrzymywane są przede wszystkim z pracy, natomiast mężczyźni częściej z pozostałych źródeł, w tym najczęściej z renty.

Mniejszości narodowe w gminie

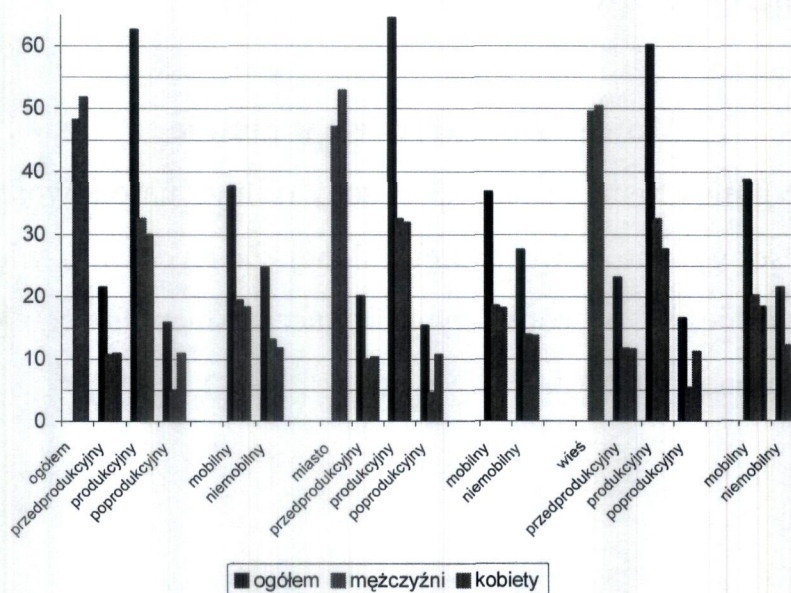
Na terenie gminy zamieszkują 133 osoby o innej narodowości niż polska a ponad to 203 osoby o narodowości nieustalonej. Zdecydowana większość tych osób przebywa w mieście. 15 osób używa wyłącznie niepolskiego języka a 203 osoby nie ma ustalonego języka.

Struktura rodzinnych gospodarstw domowych w gminie

Gospodarstw domowych jest 7211, w tym nierodzinnych 1897. Przy czym większość, bo 1617 gospodarstw domowych nierodzinnych jest bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego. Natomiast z takim użytkownikiem jest 285 gospodarstw domowych. Wśród 5314 gospodarstw rodzinnych przeważają jednorodzinne (4939), dwurodzinnych jest 357 a trzy i więcej rodzinnych jest tylko 18. Gospodarstw z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego jest 1768, w tym rodzinnych 1483. A więc zdecydowana większość rodzinnych gospodarstw domowych to gospodarstwa nie rolnicze. Wśród gospodarstw z użytkownikiem gospodarstwa rolnego jest najwięcej gospodarstw 5 i więcej osobowych. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie wieloosobowym to 3,75. W gospodarstwach nierolniczych analogicznie 3,24. Miasto posiada najwięcej gospodarstw jedno i dwuosobowych jednorodzinnych natomiast na wsi dominują gospodarstwa 5 i więcej osobowe oraz 4 osobowe, jednorodzinne.

Wykres nr 3 Struktura ludności według aktywności ekonomicznej

Gospodarstwa domowe w gminie ze względu na źródło utrzymania

Większość gospodarstw domowych utrzymuje się z innych źródeł niż praca (w tym dochody z najmu). Z pracy najemnej utrzymuje się tylko 2639 gospodarstw domowych w tym najwięcej 4 osobowych. Z pracy na własny rachunek utrzymuje się tylko 659 gospodarstw w tym najwięcej 4 osobowych. Z pracy w rolnictwie utrzymuje się jedynie 247 gospodarstw, w tym najczęściej gospodarstwa 5 i więcej osobowe. Z pracy poza rolnictwem utrzymuje się 412 gospodarstw, w tym przede wszystkim cztero i trzy osobowe. Z pozostałych źródeł utrzymują się przede wszystkim gospodarstwa jedno- i dwu osobowe, w tym przede wszystkim z emerytur i rent. Niepokojące jest to, iż z takich źródeł utrzymuje się także około 1000 rodzin powyżej 3 osobowych. Nieustalone źródło dochodu posiada jedynie 18 gospodarstw. W tym przede wszystkim dwu i jednoosobowe.

W mieście tylko o około 250 gospodarstw więcej utrzymuje się z pracy¹ niż na wsi, mimo, iż jest ich o około 1000 więcej. Tym samym należy uznać, iż na wsi częściej gospodarstwa domowe utrzymują się z pracy.

Aktywność ekonomiczna ludności gminy w wieku powyżej 15 lat.

Aktywnych zawodowo i pracujących jest mniej niż biernych zawodowo i bezrobotnych.

Współczynnik aktywności zawodowej² wynosi tylko 53,7%, w tym najwyższy jest dla ludności z wykształceniem wyższym. Wskaźnik zatrudnienia³ wynosi 36,5%, w tym najwyższy jest dla ludności z wykształceniem wyższym i dramatycznie maleje wraz z wykształceniem, a stopa bezrobocia wynosi 32,1% przy najwyższym wskaźniku dla kategorii

¹ Najemnej i na własny rachunek (głównie).

² Współczynnik aktywności zawodowej określa udział osób aktywnych zawodowo w liczbie ludności ogółem

³ Wskaźnik zatrudnienia udział osób pracujących w liczbie ludności ogółem

wykształcenie podstawowe i nieustalone. Płeć wyraźnie różnicuje powyższe wskaźniki. Współczynnik zatrudnienia u kobiet jest prawie o 1/3 niższy niż u mężczyzn i wynosi 47,6 a dla mężczyzn 60,4. Ta różnica jest przede wszystkim skutkiem niższej aktywności zawodowej kobiet z najniższym wykształceniem. Wskaźnik zatrudnienia dla kobiet wynosi 32,3% dla mężczyzn 41,%. Stopa bezrobocia natomiast w obu płciach jest podobna. Różnice między miastem i wsią nie są wyraźne i nie przekraczają 5 %. Jedynie na wsi wskaźnik zatrudnienia mężczyzn jest wyższy o 13% i niższa stopa bezrobocia o 10%. Bezrobotni to przede wszystkim długotrwale ponad 13 i więcej miesięcy, z niewielką przewagą mężczyzn. Przy tym miejsce zamieszkania nie różnicuje wyraźnie długości bezrobocia.

Warunki mieszkaniowe w gminie

Szczególnie istotne są mieszkania zamieszkałe na stałe. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu to 3,60, w tym w mieszkaniach osób fizycznych⁴ 4,26 a w gminnych 2,54. Osób w jednym mieszkaniu średnio jest 3,14, w tym w mieszkaniach osób fizycznych 3,37 a w gminnych 2,90. Średnia powierzchnia użytkowa na osobę wynosi 21,9m², dla osób fizycznych 25,5m² a w mieszkaniach gminnych 16,1m². Najniższe wskaźniki osiągają tutaj mieszkania gminy i spółdzielcze. Przeciętna liczba gospodarstw w mieszkaniu 1,12 w tym dla osób fizycznych to 1,14 a dla gminnych 1,11. Najmniej gospodarstw jest w mieszkaniach zakładów pracy i spółdzielczych. Te ostatnie mają też najmniejszy metraż.

Substancja mieszkaniowa w zdecydowanej większości pochodzi z przed 1918 roku a następnie między 1918 a 1944 rokiem. I są to najczęściej mieszkania osób fizycznych a następnie gminy.

Tab. nr 4 „Mieszkania będące w zasobach Gminy w latach 1995-2004”

Lp	Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	Ogółem mieszkań	1408	1412	1412	1426	1430	1430	1593	1554	1542	1538
2	Socjalne	30	33	33	38	38	38	40	40	43	43
3	O niskim standardzie	422	423	411	420	429	429	477	470	462	461
4	Liczba osób zalegających z opłatami czynszu	540	560	678	682	675	692	487	490	475	242
5	Liczba osób oczekujących na mieszkanie	59	70	56	45	35	28	35	39	53	31
6	Wybudowane			20							

⁴ Podmiot będący właścicielem mieszkania wg klasyfikacji statystycznej: osoba fizyczna, spółdzielnia mieszkaniowa, gmina, Skarb Państwa, zakład pracy, inne.

Zagrożenie wyłączeniem społecznym w gminie na tle województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego, na podstawie NSP2002

Tab. nr 5 „Zagrożenie wyłączeniem społecznym w gminie na tle województwa
dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego, na podstawie NSP2002”

Lp.	Zagrożenia	Województwo dolnośląskie	Powiat kłodzki	Gmina Bystrzyca Kłodzka
1	Zagrożenia wynikające z liczby i struktury ludności	Niższa niż przeciętna dla województwa liczba ludności, w tym kobiet. Tereny mniej zaludnione będą miały mniejszą infrastrukturę społeczną wspierania integracji społecznej.	Większa niż przeciętna w powiecie liczba ludności w tym kobiet. Z tego powodu będzie większe zapotrzebowanie na wsparcie w integracji niż średnio w powiecie.	Najliczniejsze kategorie, które będą wymagały pomocy w inkluzji będą mieściły się w następujących kategoriach wiekowych i płci: Najwięcej ludności jest w wieku 40-49 lat oraz 60 i więcej lat. w wieku 45-49 lat więcej mężczyzn, oraz 40-44 lat w tej kategorii obie płcie są prawie zrównoważone. W kolejności są kategorie wiekowe 15-19 lat w tym więcej chłopców, 25-29 w tym występuje minimalna większość mężczyzn. Oparcie społeczne w podstawowych kręgach wsparcia może być mniejsze wśród ludności krócej zamieszkującej. W latach 1989-2002 roku przybyło 1680 osób, w tym więcej na wieś. Są to najczęściej osoby w wieku 20-49 lat (najliczniejsza kategoria to 30-39 lat), a następnie 0-14 lat. W mieście i na wsi zarysowały się w tym czasie podobne tendencje.

		Oparcie instytucjonalne w integracji w podobnym stopniu będzie potrzebne wśród ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym, chociaż zapotrzebowanie będzie niższe niż w województwie.	Wsparcie w integracji społecznej będzie szczególnie potrzebne dla kobiet i osób w wieku produkcyjnym.	Wysoka nadwyżka osób w wieku nieprodukcyjnym będzie wymagała specyficznych działań integrujących, nie opartych o pracę, w tym szczególnie dla mężczyzn i na wsi. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 60 w wieku nieprodukcyjnym w tym zdecydowanie więcej mężczyzn. Te proporcje są szczególnie niekorzystne dla terenów wiejskich. Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym znajduje się 1842 osoby, większość mężczyzn.
2	Zagrożenia wsi	Zapotrzebowanie na wsparcie w integracji będzie częściej dotyczyło ludności wiejskiej. Gminę zamieszkuje więcej niż średnio w województwie ludności rolniczej. Niższy jest udział gospodarstw rolnych pow. I ha użytków rolnych. Nieznacznie wyższy jest udział gospodarstw rolnych prowadzących jedynie działalność rolniczą.	Profil integracji powinien uwzględniać fakt, iż większość jest ludności ze wsi. Duża liczba gospodarstw rolnych w tym utrzymujących się tylko z produkcji rolnej w tym hodowli wskazuje, że oprócz trzeba integrację o działania w społecznościach wiejskich.	Proces integracji w mieście częściej powinien być oparty na pracy, ponieważ na wsi częściej gospodarstwa domowe utrzymują się z pracy. Proces integracji powinien uwzględniać fakt, iż zdecydowana większość gospodarstw domowych to gospodarstwa nie rolnicze.

3	Zagrożenia bezrobociem	Wyższe zapotrzebowanie na integrację przez pracę, gdyż mniej niż średnio w województwie osób jest aktywnych zawodowo, szczególnie kobiet i utrzymujących się z pracy.	Niższe niż w powiecie winno być zapotrzebowanie na integrację przez pracę, ze względu na wysoką aktywność zawodową mieszkańców.	Wsparcia w integracji będzie wymagała bardzo liczna populacja osób utrzymujących się ze źródeł pozostałych w tym jest tylko niewielka przewaga kobiet. Szczególnie ważna jest integracja przez wykształcenie, doksztalcenie, bo bezrobocie koreluje dodatnio z wykształceniem niższym niż średnie i szczególnie dotyczy to kobiet zarówno na wsi jak i w mieście. Pomoc w integracji powinna szczególnie objąć kategorie długotrwale bezrobotne, w obu płciach, bez względu na miejsce zamieszkania.
		Stopa bezrobocia 25,6	32,5	32,1
4	Zagrożenia kategorii biernej zawodowo	Presja na integrację osób utrzymujących się z rent i emerytur jest mniejsza niż średnia w województwie.	Presja na integrację osób utrzymujących się z rent i emerytur jest większa niż w powiecie.	Planowanie systemu integracji w gminie winno uwzględniać fakt, iż utrzymuje się z pozostałych źródeł 6980 osób i występuje tu niewielka przewaga kobiet, mężczyźni najczęściej utrzymywani są z renty.
		Mniejsze niż w pozostałych częściach województwa będzie zapotrzebowanie na integrację niepełnosprawnych. Ponieważ niższy niż średni dla województwa jest udział ludności niepełnosprawnej, w tym kobiet.	Silniejsze będzie zapotrzebowanie na integrację osób niepełnosprawnych niż w pozostałych częściach powiatu, w tym szczególnie kobiet.	Proces integracji powinien objąć aktywizację przez pracę, szczególnie kobiety. Poza tym najczęściej niepełnosprawni są bierni zawodowo (3147), w tym również większość kobiet. Zdecydowanie najwięcej wśród nich jest osób nie mobilnych (1370).

5	Zagrożenia wynikające ze struktury gospodarstw domowych	Wspieranie integracji społecznej powinno być adresowane silniej do gospodarstw 2-3 osobowych.	Wsparcie integracji społecznej powinno być częściej adresowane do gospodarstw 1 oraz 4 i więcej osobowych.	Proces integracji społecznej powinien uwzględnić fakt stanu cywilnego: Najwięcej osób w stanie wolnym jest w mieście, w tym kobiet a samotnych mężczyzn na wsi.
---	---	--	--	---

		Wsparcie integracji będzie rzadziej opierało się o gospodarstwa jednorodzinne w tym z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu.	Integracja społeczna będzie obejmowała częściej rodziny z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu	Integracja społeczna będzie obejmowała w większości rodziny, które nie utrzymują się z pracy najemnej. W tym rodziny wieloosobowe. Z pracy na własny rachunek utrzymuje się tylko 659 gospodarstw w tym najwięcej 4 osobowych. Z pracy w rolnictwie utrzymuje się jedynie 247 gospodarstw w tym najczęściej gospodarstwa 5 i więcej osobowe. Z pracy poza rolnictwem utrzymuje się 412 gospodarstw w tym przede wszystkim cztero i trzy osobowe. Z pozostałych źródeł utrzymują się przede wszystkim gospodarstwa 1 i dwu osobowe, w tym przede wszystkim z emerytur i rent. Niepokojące jest to, iż z takich źródeł utrzymuje się także około 1000 rodzin powyżej 3 osobowych. Nieustalone źródło dochodu posiada jedynie 18 gospodarstw. W tym przede wszystkim dwu i jednoosobowe. W mieście tylko o około 250 gospodarstw więcej utrzymuje się z pracy niż na wsi, mimo, iż jest ich o około 1000 więcej.
--	--	---	--	---

		Integracja społeczna obejmie częściej rodziny żyjące w odrębnych gospodarstwach domowych	Integracja społeczna obejmie częściej niż w powiecie rodziny nie żyjące w odrębnych gospodarstwach domowych.	Integracja społeczna obejmie częściej rodziny z gospodarstw odrębnych; najczęściej to będą w mieście jedno i dwuosobowe na wsi 4 i więcej osobowe. Dużo jest gospodarstw nierodzinnych 1897.
6	Zagrożenia mieszkaniowe	Niski jest udział mieszkań zamieszkałych, w tym własności gminy.	Problemy mieszkaniowe będą związane przede wszystkim z zasobami gminy.	Zagrożenia w integracji związane z mieszkalnictwem mają charakter bardziej jakościowy niż ilościowy. Stara i zły jakości substancja mieszkaniowa powoduje niską jakość życia. Mieszkania gminne, zakładów pracy i spółdzielcze są mniejsze. Substancja mieszkaniowa w zdecydowanej większości pochodzi z przed 1918 roku a następnie między 1918 a 1944 rokiem. I są to najczęściej mieszkania osób fizycznych a następnie gminy.
7	Zagrożenia ze względu na poziom wykształcenia	Integracja społeczna oparta o kształcenie winna być priorytetem gminy, ponieważ niższy jest udział ludności z wykształceniem wyższym (9,9%) Niższym ze Średnim (33,3) Niższym z zasadniczym zawodowym (23,3) Wyższy z podstawowym (28,7)	Integracja społeczna oparta o kształcenie winna być priorytetem gminy, ponieważ niższy jest udział ludności z wykształceniem wyższym (6,3%) Niższy ze średnim (29,4) Niższy z zawodowym (32,1) Wyższy z podstawowym (32,5)	Podstawową barierą w integracji społecznej jest duża populacja ludności o niskich kompetencjach kulturowych. Najwięcej jest ludności z wykształceniem ukończonym podstawowym 34,7%, następnie ze średnim 29,4%. Niepokojący jest udział osób z nieukończonym podstawowym w młodszych kategoriach wiekowych. Przy czym to mieszkańcy

				miast częściej znajdują się w tej kategorii. Wykształcenie zasadnicze zawodowe ma 21,5%. Osoby niepełnosprawne mają najczęściej jedynie ukończone wykształcenie podstawowe (1711), w tym to większość kobiet.
8	Zagrożenia mniejszości narodowych			Integracja mniejszości narodowych powinna objąć szczególnie osoby bez znajomości języka polskiego. Na terenie gminy zamieszkują 133 osoby o innej narodowości niż polska a ponad to 203 osoby o narodowości nieustalonej. Zdecydowana większość tych osób przebywa w mieście. W tym 15 osób używa wyłącznie niepolSKI język a 203 osoby nie ma ustalonego języka.

Problemy społeczne w gminie z pozycji realizowanej pomocy społecznej w latach 1995-2003.

Gmina realizuje zadania własne i zlecone, co powoduje, iż problemy społeczne są rozwiązywane przez różne programy.

W analizowanych latach liczba rodzin/gospodarstw domowych, które skorzystały z pomocy społecznej **wzrosła** do ponad 165% stanu z 1995r. W latach 1996-2003 gospodarstw jednoosobowych przybyło do 215%, pięcioosobowych wzrosło do ponad 148%, dwuosobowych do ponad 155%, trzyosobowych do 128%. Natomiast czteroosobowych **spadło** do 65%, sześciu- i więcej osobowe spadły do ponad 65%.

Tym samym najwyższy wzrost nastąpił wśród gospodarstwach jedno i dwuosobowych. Spadek zanotowano natomiast w rodzinach cztero osobowych oraz sześciu- i więcej osobowych.

Wzrost do stanu ponad 128% nastąpił wśród rodzin z dziećmi. Przy czym w roku 1996 rodziny z dziećmi stanowiły tylko niecałe 40% gospodarstw. W roku 2003 podobnie. Tym samym należy uznać, że to gospodarstwa z osobami dorosłymi stanowią głównie o wzroście problemów społecznych, z którymi winna sobie poradzić instytucja pomocy w gminie.

Zadania własne gminy

o-ogółem, k-kobiety, w-wieś, wg danych urzędowych w roku 2000 nastąpiła zmiana kategorii,

Liczba gospodarstw domowych/rodzin																	
Lata	1995	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	
Ogółem/ kobiety/ wieś	o	o	K	o	K	o	K	o	K	o	w	O	w	o	w	o	w
Liczba osób w rodzinach	2779	4858		6.248		4719		4114		4178		3932		4.412		4.595	
Rodzin ogółem	974	137	239	2.12	3.48	165	250	144	233	148	627	145	597	1.61	620	1.72	653
		0	3	2	6	4	0	1	9	1		9		2		2	
1 osoba	153	260	140	459	283	412	233	465	306	442	159	484	192	534	221	559	230
Liczba osób w rodzinach	153	260		459		412		465		442		484		534		559	
2		220	213	516	550	358	415	273	385	372	155	257	85	288	100	342	98
Liczba osób w rodzinach		440		1032		716		546		744		514		576		684	
3		260	320	383	663	345	555	252	504	251	95	284	114	328	101	334	118
Liczba osób w rodzinach		780		1149		1035		756		753		852		984		1.002	
4		368	730	386	748	301	598	224	427	199	103	230	95	229	89	240	96
Liczba osób w rodzinach		1472		1544		1204		896		796		920		916		960	
5		91	250	204	640	129	343	106	267	110	55	110	57	128	59	135	45
Liczba osób w rodzinach		455		1020		645		530		550		550		640		675	
6 i więcej		171	740	174	602	109	356	121	450	107	60	94	54	105	50	112	66
Liczba osób w rodzinach		1451		1044		707		921		893		612		762		715	
Z tego																	
Rodziny z dziećmi		532	142	901	191	796	157	663	147	801	430	538	240	646	275	683	291
			9		1		7		3								
Liczba osób w rodzinach		2449		3779		2822		2599		2930		2092		2.604		2.896	
1		132	217	294	454	306	438	230	394	358	193	192	76	239	82	271	98
Liczba osób w rodzinach		389		790		763		647		985		531		696		860	
2		154	281	348	705	265	539	222	436	246	126	182	84	216	94	228	102
Liczba osób w rodzinach		396		1356		919		763		867		670		824		881	
3		75	276	147	361	131	271	109	194	113	68	94	41	120	60	115	55
Liczba osób w rodzinach		496		727		504		513		519		440		96		582	
4	I więcej 85	70	205	63	210	62	199	53	164	51	24	47	27	47	24	42	23
Liczba osób w rodzinach	552	320		506		381		312		309		276		306		277	
5		27	101	26	71	19	71	32	105	25	13	18	9	19	11	22	10
Liczba osób w rodzinach		200		198		157		223		178		128		138		162	
6 i więcej		35	152	16	64	8	33	12	58	4	3	2	2	2	2	2	2
Liczba osób w rodzinach		284		129		53		93		32		16		16		16	
7i więcej		39	197	7	46	5	26	5	22	4	3	3	1	3	2	3	1
Liczba osób w rodzinach		364		73		46		48		40		31		28		28	
Rodziny niepełne	190	175	392	206	336	221	426	198	406	216	74	178	65	211	74	199	68
Liczba osób w rodzinach	398	606		759		694		629		661		565		648		630	
1 dziecko		57	92	107	153	111	169	90	147	112	40	87	29	101	32	97	28
Liczba osób w rodzinach		140		267		256		213		278		201		235		224	
2		62	132	57	93	60	118	60	118	64	17	52	18	59	19	57	19
Liczba osób w rodzinach		195		180		190		185		191		168		176		180	
3		25	59	17	23	23	54	28	79	20	9	20	9	29	13	22	11
Liczba osób w rodzinach		102		145		92		120		84		87		117		101	
4 i więcej		31	73	25	67	27	85	20	62	20	8	19	9	22	10	23	10
Liczba osób w rodzinach		169		167		156		111		108		109		120		125	
Rodziny emerytów i rencistów	381	424	450	709	906	549	726	452	573	445	134	476	225	570	185	526	208
Liczba osób w rodzinach	799	832		1597		1759		1007		915		996		1.162		1.064	
1 osób		207	127	261	204	230	179	210	140	214	58	268	100	241	80	248	98
Liczba osób w rodzinach		207		261		230		210		214		268		241		248	
2		105	118	233	256	132	142	100	123	110	34	56	35	187	49	133	56
Liczba osób w rodzinach		210		466		264		200		220		112		374		266	
3		66	86	87	138	81	122	64	107	61	21	76	51	70	23	90	31
Liczba osób w rodzinach		198		261		252		192		183		228		210		270	

4 i więcej		46	119	128	308	106	283	78	203	60	21	76	39	72	33	55	23
Liczba osób w rodzinach		217		609		519		405		298		388		337		280	
Przyczyny																	
Ubóstwo		284	633	282	251	123	190	942	140	107	453	1.00	393	1.01	374	1.22	463
						4	9		0	6		1		5		6	
Liczba osób w rodzinach		865		723		3581		2740		3052		2922		3.024		3496	
Sieroctwo		1		3	2			5	1	1		1		2	1	1	
Liczba osób w rodzinach		1		7				5		1		1		6		1	
Bezdomność		1		6	5	4		5		9	3	14	2	16	4	25	
Liczba osób w rodzinach		1		17		4		5		13		16		24		32	
Potrzeba ochrony macierzyństwa	180	99	232	88	114	92	228	93	159	83	35	86	25	76	23	71	30
Liczba osób w rodzinach	706	391		327		360		363		338		319		323		318	
Bezrobocie	327	429	828	731	1.29	801	120	767	126	763	326	736	284	873	332	839	135
					6		3		6								
Liczba osób w rodzinach	1209	1517		2.443		2448		2374		2320		2286		2.684		2.303	
Niepełnosprawność	52	267	336	403	492	490	685	467	635	462	117	521	248	505	190	460	271
Liczba osób w rodzinach	188	714		765		1102		1205		1051		1197		1.158		1.159	
Długotrwała choroba	82	220	309	117	269	343	447	270	284	261	102	170	71	269	160	223	117
							7										
Liczba osób w rodzinach	283	568		462		839		600		758		515		780		756	
Bezradność	123	304	655	331	742	320	773	300	755	296	114	266	121	225	91	255	96
Liczba osób w rodzinach	267	1005		1.722		1351		1305		1211		1046		890		1.029	
W tym																	
Rodziny niepełne	190	175	392	206	336	221	426	198	406	216	74	178	65	211	74	199	68
Liczba osób w rodzinach	398	606		759		694		629		661		565		648		630	
Rodziny wielodzietne	85	171	375	112	393	94	329	102	349	84	43	70	39	71	39	69	36
Liczba osób w rodzinach	552	676		906		637		676		559		451		488		469	
Alkoholizm	152	167	200	85	79	218	189	232	190	258	82	242	51	276	69	318	75
Liczba osób w rodzinach	402	467		235		517		496		452		554		667		804	
Narkomania	2	1	3			2	4	1	1	2				3		2	
Liczba osób w rodzinach	2	6				8		2		4				6		3	
Trudności w przystosowaniu po zk.	17	10		6	1	7	3	8	11	5		10	2	15	1	15	2
Liczba osób w rodzinach	35	14		7		10		31		15		28		35		37	
Kłęski żywiołowe				756	1.16	26	52										
					5												
Liczba osób w rodzinach				2.884		96											
Praca socjalna		475	875	802	1.45	165	250	144	233	148	555	145	597	1.61	620	1.72	653
					5	4	0	1	9	1		9		2		2	
Liczba osób w rodzinach		1615		2.408		4119		4114		4178		3.932		4.412		4.595	
W tym wyłącznie p.s.		268	402	511	635	324	442	290	546	301	105	240	118	281	103	376	107
Liczba osób w rodzinach		47		1.254		859		708		830		532		606		681	
Razem																	
Świadczenia z zadań własnych ogółem																108	445
																5	
Liczba osób w rodzinach																3151	

Główne przyczyny, które spowodowały taki stan to ubóstwo – 464,3 % stanu z roku 1996, 195% bezrobocie, z powodu alkoholizmu wzrost do 190%, niepełnosprawność do 172%, długotrwałej choroby do 101%. Znacząco, bo o 250% wzrosło zapotrzebowanie na pomoc z powodu bezdomności, mimo małej

populacji problemowej zmusza to do zastanowienia, gdyż wymaga wielorakiej interwencji.

Zmniejszyło się zapotrzebowanie na interwencje z powodu ochrony macierzyństwa do 71%, bezradności do 83%.

Liczba rodzin niepełnych wzrosła do 113% a wielodzietnych spadła do 40%.

Pomoc udzielona przez gminę

Nieco inaczej widać wzrost pomocy z pozycji udzielonych świadczeń. Liczba przyznanych świadczeń w latach 1966-2003 nie jest tak wysoka jak na to wskazywałaby wcześniejsza analiza, to tylko do 118%. Posiłki wzrosły do stanu 229%, inne zasiłki celowe losowe wzrosły do 161%, usługi opiekuńcze wzrosły do 153%. Ubranie natomiast spadło do 1,4%, świadczenia zdrowotne spadły do 68%.

Liczba osób którym przyznano świadczenia										
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Razem		1397	2509		1219	1185	1266	1527	1656	
Schronienie			5	3		13	16	24	32	
Posiłek ogółem	188	288	711	284	415	433	430	735	661	
W tym										
Dla dzieci i młodzieży okresie nauki w szkole			114	687	221	353	358	358	653	524
Ubranie		307	428	21	23	20	19	7	5	6
Usługi opiekuńcze ogółem		23	77	98	99	92	113	115	117	118
W tym										
Specjalistyczne usługi opiekuńcze										
Świadczenia zdrowotne		18	35	32	71	9	39	28	37	24
Zasiłki celowe zdarzenia losowe		7	6	10	3	19	4	3	3	
Sprawienie pogrzebu		6	10	12	9	11	5	9	6	9
Inne zasiłki celowe i w naturze		386	553	783	1040	672	587	819	845	892
W tym										
Specjalne celowe				11	96	36	116	109	57	73
Wyprawki			11							

Liczba świadczeń									
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem		74789	88823						
Schronienie			81	140		143	532	1241	1095
Posiłek ogółem	22359	28476	52607	52209	73375	80926	79166	102083	10951
W tym									
<i>Dla dzieci i młodzieży okresie nauki w szkole</i>			26800	36913	35234	52047	58297	56968	77915
Ubranie		862	766	602	23	420	319	8	5
Usługi opiekuńcze ogółem		19701	45496	35568	29298	30480	29040	29228	23465
Świadczenia zdrowotne		18	35	32	71	9	40	34	47
Zasiłki celowe zdarzenia losowe		7	6	10	3	19	4	3	3
Sprawienie pogrzebu		6	10	12	9	11	5	9	6
Inne zasiłki celowe i w naturze			11	11	96	36	133	99	63
W tym									
<i>Specjalne celowe</i>			11	96	36	133	99	63	91
wyprawki		11							

Kwota świadczeń w latach 1996-2003 wzrosła natomiast do stanu 164%, koszty posiłków do ponad 467%, koszty innych świadczeń celowych wzrosły do 221%. Koszty schronienia natomiast spadły do 79%, koszty świadczeń zdrowotnych spadły do prawie 70%, koszty usług opiekuńczych spadły prawie do 59%, koszty ubrania do 28%.

Kwota świadczeń									
Lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem		350796	448281	526771	610282	607912	677160	763200	578180
			943160						
			powódź						
Schronienie			4481	1682		466	1735	4046	3559
Posiłek ogółem	57086	64642	97236	116240	179036	201309	238799	355715	302323
W tym									
<i>Dla dzieci i młodzieży okresie nauki w szkole</i>			35021	69766	82290	138486	167437	181390	257360

Ubranie	2440	1440	3920	2875	1350	1870	620	920	405
Usługi opiekuńcze ogółem	99676	210796	183530	207722	225250	238128	254284	204145	124362
Świadczenia zdrowotne	1035	3062	4670	10260	860	3585	3370	3770	2143
Zasiłki celowe zdarzenia losowe	3100	2400	4700	1000	4800	2100	580	900	-
Sprawienie pogrzebu	1945	7209	8715	8133	13457	6554	9474	6120	9935
Inne zasiłki celowe i w naturze	82487	61247	141029	178859	190329	153900	168298	187584	135453
W tym									
Specjalne celowe			2600	19115	2995	22980	9105	7870	7520
Wyprawki		518							

Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia korzystających spadła do prawie 64% stanu z 1996 roku.

Liczba rodzin									
Lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem	-	1700	2509	-	-	864	924	1023	1085
Schronienie	-	-	5	3	-	9	14	16	25
Posiłek ogółem	134	177	450	183	277	251	273	403	378
W tym									
Dla dzieci i młodzieży okresie nauki w szkole		114	372	120	215	176	205	321	3351
Ubranie	307	367	602	23	371	269	153	221	245
Usługi opiekuńcze ogółem	23	77	93	93	92	105	106	110	112
Świadczenia zdrowotne	18	35	32	71	9	39	28	37	24
Zasiłki celowe zdarzenia losowe	7	6	10	3	19	4	3	3	
Sprawienie pogrzebu	6	10	12	9	11	5	9	6	9
Inne zasiłki celowe i w naturze	383	553	783	1040	672	587	819	845	838
W tym									
Specjalne celowe			11	96	36	116	109	57	71
wyprawki		11							
Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i innych						1483	240	281	376
Praca socjalna		475	511	1654	1441	84	1459	1612	1722

Liczba osób w rodzinach									
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem		5727	7911			2457	2585	2839	3151
Schronienie			16	10		13	16	24	32
Posiłek ogółem	387	598	1316	854	630	689	726	1283	1673
W tym									
Dla dzieci i młodzieży okresie nauki w szkole			459	1307	785	568	614	672	1201
Ubranie		1037	1628	2443	86	845	914	497	571
Usługi opiekuńcze ogółem		35	98	134	129	98	113	115	117
Świadczenia zdrowotne		62	98	85	196	32	96	75	81
Zasiłki celowe zdarzenia losowe		22	18	33	13	76	17	7	10
Sprawienie pogrzebu		6	10	12	9	11	7	30	11
Inne zasiłki celowe i w naturze		1256	1662	1254	3425	2217	2039	1672	2704
W tym									
Specjalne celowe				38	275	81	242	158	84
wyprawki			42						
Poradnictwo							4178		
Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i innych							106	532	606
Praca socjalna			1615	1254	4719	4114	830	3932	4412

Interwencja w problemy społeczne ze strony państwa przez system pomocy społecznej.

Udzielona pomoc ze strony państwa kształtuje się inaczej niż gminy. Liczba rodzin korzystających z pomocy stałej spadła znacząco do 41% stanu z 1995, do 761% wzrosła natomiast liczba rodzin korzystająca z pomocy okresowej, w tym najwięcej z powodu długotrwałej choroby 544%, bezrobocia 761%, renty socjalnej 278%. Wzrosły zasiłki opiekuńcze do 174%. Spadła pomoc z tytułu ochrony macierzyństwa do 71%.

Zadania zlecone

Zasilki stałe	Liczba gospodarstw domowych/rodzin								
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem						912	753	970	924
ogółem	106	128	30	7	37	53	59	59	44
Z tego	-	-	-	-	-	-	-	-	
W pełnej wysokości	82	97	7	7	37				
Wyrównawcze	24	31	23		54	67	78	87	92
W tym									
Inwalidzi od dzieciństwa	52	59			31				
Wych. dzieci niepełnosp.	13	19	7	7	23				
Dodatki do zaś. stałego	32								
Zasilki okresowe	404	514							
W tym									
a/Długotrwała choroba	28	32							
c/bezrobocie	327	398							
e/inne	49	84							
Zasilki stałe a/b/			13	15	22	53	59	59	44
a/dla osób wychowujących dzieci wymagające stałej opieki i pielęgnacji			13	15	22				
Zasilki stałe wyrównawcze			14	21	46	67	78	87	92
a/osoby samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa			13	16	30				
b/niesamotnej jw.			1	5	16				
Zasilki okresowe			88	1.213	1.064	529	583	465	670
a/długotrwałej choroby			9	25	33	10	25	20	49
b/niepełnosp.					2	6	5	2	42
c/ bezrobocia			76	504	604	469	553	443	624
C1 zas.gwarantowany				68	83	82	82	37	30
d/okresowy specjalny				543	406	41	24	3	16
e/inne			3	135	19	3			
Renta socjalna			51	66	79	92	108	129	143
a/przed uk. 18 roku			51	66	79	92			
Zasilki na leki	34	14	13	23	11				

Pomoc dla ciężarnych i osób wychowujących dzieci/ochrona macierzyństwa	180	99	88	92	93	83	86	76	71
a/zasilki		99	88	92	93	83	86	76	71
b/jednorazowy na dziecko		78	73	82	70	75	65	72	56
Bilety kredytowe	8	25	28	21	6	2			
Kłęski żywiolowe/ekol			477	14	19				
a/zapomogi na powodzian			477						
b/zasilki dla dzieci			191						
Specjalistyczne usl.op.			4	4	5	5	5	4	5
Zasilki rodzinne	20	23	28	49	13	12	31	35	33
Zasilki pielęgnacyjne	48	50	49	67	58	68	82	91	87
Pomoc kombatantom	60	91	65	125	115	98	71		
ZUS			46	58	119				
a/stale			6	8					
b/gwarant. okresowe			40	50					
Składki na ubezpieczenie zdrowotne					265				

Zadania zlecone

Zasilki stale	Liczba osób w gospodarstwach domowych/rodzinach								
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem						2662	2255	2.885	2.827
ogółem	329	411	78	31	187	234	267	249	209
Z tego									
W pełnej wysokości	283	346	31	31	187				
Wyrównawcze	46	65	47		95	130	146	237	167
W tym									
Inwalidzi od dzieciństwa	188	218			31				
Wych. dzieci niepełnosp.	58	88	31	31	64				
Dodatki do zaś. stałego	68								
Zasilki okresowe	1575	1905							
W tym									
Długotrwała choroba	105	144							
bezrobocie	1209	1430							
inne	261	331							
Zasilki stale a/b/		62	65	110					

a/dla osób wychowujących dzieci wymagające stałej opieki i pielęgnacji		62	65	110					
Zasiłki stałe wyrównawcze		15	36	76		130	146	237	167
a/osoby samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa		13	16	30					
b/niesamotnej jw.		2	20	46					
Zasiłki okresowe		291	4.363	3.244	1.573	1813	1533	1.513	2.052
a/długotrwałej choroby		26	65	94	21	82	78	82	154
b/niepełnośp.				2	12	14	3	7	135
c/ bezrobocia		251	1.681	1.768	1.415	1717	1452	1.424	1.763
C1 zas.gwarantowany			243	247	240	230	93	74	48
d/okresowy specjalny			1.632	1.300	111	61	9	43	
e/inne		14	552	80	14				
Renta socjalna		195	235	272	324	283	451	489	491
a/przed uk. 18 roku		195	235	272	324				
Zasiłki na leki	61	30	28	38	19				
Pomoc dla ciężarnych i osób wychowujących dzieci/ macierzyńskie	706	391	327	360	363	338	319	323	318
a/zasiłki		391	327	360	363	338	319	323	318
b/jednorazowy na dziecko		336	261	281	352	305	241	313	260
Bilety kredytowe	27	69	75	65	13	2			
Kłęski żywiołowe/ ekologiczne			1.471	56	67				
a/zapomogi na powodzian			1.471						
b/zasiłki dla dzieci			628						
Specjalistyczne usl.op.			4	4	5	5	5	4	5
Zasiłki rodzinne	64	76	71	142	41	37	97	112	121
Zasiłki pielęgnacyjne	134	144	133	215	194	207	249	270	287
Pomoc kombatantom	108	157	143	197	192	126	93		
ZUS			157	188	427				
a/stale			33	37					
b/gwarant. okresowe			124	151					
Składki na ub. zdrowotne					846				

Zadania zlecone

Zasilki stałe	Liczba osób którym przyznano świadczenia								
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem					850	897	839	1.021	984
ogółem	106	128	30	7	37	53	59	59	44
Z tego									
W pełnej wysokości	82	97	7	7	37				
Wyrównawcze	24	31	23			67	78	87	93
W tym									
Inwalidzi od dzieciństwa	52	59							
Wych. dzieci niepełnosp.	13	19	7	7					
Mieszkańcy DPS	6	10	8						
Dodatki do zaś. stałego	32								
Zasilki okresowe	408	514							
W tym									
Długotrwała choroba	28	32							
bezrobocie	331	398							
inne	49	84							
Zasilki stałe a/b/			62	15	22				
a/dla osób wychowujących dzieci wymagające stałej opieki i pielęgnacji			62	15	22				
Zasilki stałe wyrównawcze			14	21	46	54			
a/osoby samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa			13	16	30	31			
b/niesamotnej jw.			1	5	16	23			
Zasilki okresowe			88	1.213	1.064	529	583	465	670
a/długotrwałej choroby			9	25	33	10	25	20	49
b/niepełnosp.					2	6	5	2	42
c/ bezrobocia			76	504	604	469	553	443	624
CI zas.gwarantowany				68	83	82	82	37	30
d/okresowy specjalny				543	406	41	24	3	16
e/inne			3	135	19	3			
Renta socjalna			51	66	79	92	110	131	145
a/przed uk. 18 roku			51	66	79	92			
Zasilki na leki	34	14	13	23	11				
Pomoc dla ciężarnych i osób wychowujących dzieci	180	99	88	92	93	83	86	76	71

a/zasilki		99	88	92	93	83	86	76	71
b/jednorazowy na dziecko		78	73	82	70	75	65	73	56
Bilety kredytowe	8	25	28	21	10	2			
Kłęski żywiołowe/ ekologiczne			477	14	19				
a/zapomogi na powodzian			477						
b/zasilki dla dzieci			191						
Specjalistyczne usl.op.			4	4	5	5	5	4	5
Zasilki rodzinne	20	23	28	52	20	17	63	87	55
Zasilki pielęgnacyjne	48	50	49	71	62	73	92	100	90
Pomoc kombatanom	60	91	65	125	115	98	71		
ZUS			46	58	119				
a/stale			6	8					
b/gwarant. okresowe			40	50					
Składki na ub. Zdrowotne					265				

Liczba świadczeń w latach 1995-2003 stałych znacząco spadła do 38%. Najwyższy wzrost odnotowuje się wśród zasiłków okresowych do 1994%, rent socjalnych - 824 %; zasiłków wyrównawczych do 317%, zasilki rodzinne i pielęgnacyjne wzrosły do 181%.

Zadania zlecone

Zasilki stałe	Liczba świadczeń								
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
ogółem	1128	1154	346	81	380	463	595	469	444
Z tego									
W pełnej wysokości	871	817	84	81	380				
Wyrównawcze	257	337	262			590	753	800	815
W tym									
Inwalidzi od dzieciństwa	582	501							
Wych. dzieci niepełnosp.	122	191	84	81					
Mieszkańcy DPS	72	114	96						
Dodatki do zaś. stałego	61								
Zasilki okresowe	2470	3303							
W tym									

Długotrwała choroba	160	301							
bezrobocie	2013	2635							
inne	297	39							
Zasilki stałe a/b/		39	169	218					
a/dla osób wychowujących dzieci wymagające stałej opieki i pielęgnacji		39	169	218					
Zasilki stałe wyrównawcze		43	207	463	493				
a/osoby samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa		39	173	317	313				
b/niesamotnej jw.		4	34	146	180				
Zasilki okresowe		212	4.34 8	6.08 2	2.30 1	3.28 3	2465	4.28 3	4.227
a/długotrwałej choroby		16	77	159	26	113	60	166	173
b/niepełnosp.				13	22	29	7	11	139
c/ bezrobocia		190	1.98 6	4.04 3	2.15 2	3.14 1	2.39 8	4.10 6	3.915
CI zas.gwarantowany			408	846	839	714	309	284	178
d/okresowy specjalny			1.43 7	1.79 3	17	65	11	38	
e/inne		6	440	74					
Renta socjalna		150	765	858	1.00 5	1.20 1	1438	1.50 1	1.237
a/przed uk. 18 roku		150	765	858	1.00 5				
Zasilki na leki	75	48	49	48	15				
Pomoc dla ciężarnych i osób wychowujących dzieci	633	390	319	312	346	319	316	345	313
a/zasilki		312	246	230	275	244	251	237	255
b/jednorazowy na dziecko		78	73	82	71	75	65	73	58
Bilety kredytowe	8	36	59	25	10	2			
Kłeski żywiołowe			477	34	19				
a/zapomogi na powodzian			477						
b/zasilki dla dzieci			310						
Specjalistyczne usl.op.			1.52 8	3.28 5	2.66 0	2.85 3	3.26 4	2.92 4	2.365
Zasilki rodzinne	226	372	283	828	158	154	572	509	410
Zasilki pielęgnacyjne	433	604	469	672	657	746	918	995	786
Pomoc kombatantom	84	121	87	135	123	108	71		
ZUS			291	610	1.21				

				9				
a/stale		55	82					
b/gwarant. okresowe		296	528					
Składki na ub. Zdrowotne				2.71				
				7				

Kwota pomocy państwa w latach 1996-2003 wzrosła tylko do 166%. Zasiłki stałe zmniejszyły się do 82%. Zasiłki okresowe zwiększyły się do 720%, wyrównawcze do 537%. Z powodu bezrobocia do 742%, z powodu długotrwałej choroby do 514%, zasiłki pielęgnacyjne do 237%, rodzinne do 199%, ochrony macierzyństwa do 107%.

Zadania zlecone

Zasiłki stałe	Kwota świadczeń pokrytych z budżetu państwa/województwa w złotych								
lata	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Razem		794.800	1.554.080	1.665.099	1.218.7867	1.468.607	1.393.087	1.648.229	1.319.364
Ogółem z.s.	188.686	221.897	81.970	24.684	127.830	165.940	230.270	191.672	181.884
Z tego									
W pełnej wysokości	151.987	176.605	23.172	24.684	127.830				
Wyrównawcze	36.699	45.292	58.798			172.407	219.729	272.225	243.461
W tym									
Inwalidzi od dzieciństwa	100.466	101.728							
Wych. dzieci niepełnosp.	21.209	38.440	23.172	24.684					
Mieszkańcy DPS	12.595	23.847	20.313						
Dodatki do zaś. stałego	3.011								
Zasiłki okresowe	230.858	433.492							
W tym									
Długotrwała choroba	14.798	36.465							
bezrobocie	201.425	345.193							
inne	14.635	51.834							
Zasiłki stałe a/b/			9.750	46.541	68.433				
a/dla osób wychowujących dzieci wymagające stałej opieki i pielęgnacji			9.750	46.541	68.433				
Zasiłki stałe wyrównawcze			10.460	51.409	105.465	132.033			
a/osoby samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa			9.750	42.968	87.247	90.332			
b/niesamotnej jw.			710	8.441	18.218	41.701			
Zasiłki okresowe			33.277	1.048.18	1.026.44	522.030	395.496	168.140	376.265
				1	6				239.650

a/długotrwałej choroby		2.285	6.671	18.240	6.050	11.350	5.340	12.144	11.740
b/niepełnosp.				1.770	2.040	4.670	620	925	6.720
c/ bezrobocia		29.792	420.114	750.091	501.830	379.476	162.180		221.190
C1 zas.gwarantowany			121.414	259.136	257.200	201.017	112.541	109.850	65.496
d/okresowy specjalny			419.520	240.510	9.010	13.100	1.071	3.290	
e/inne		1.200	80.462	15.835	3.010				
Renta socjalna		37.500	216.742	260.805	336.548	429.644	557.870	582.524	6.720
a/przed uk. 18 roku		37.500	216.742	260.805	336.548				
Zasiłki na leki	2.838	3.206	4.454	5.164	786				
Pomoc dla ciężarnych i osób wychowujących dzieci	74.285	44.448	53.864	55.235	70.741	63.950	75.066	87.400	74.721
a/zasiłki		37.111	44.345	44.504	59.165	51.383	62.991	72.742	63.063
b/jednorazowy na dziecko		7.337	9.519	10.731	11.576	12.567	12.075	14.658	11.658
Bilety kredytowe	322	770	902	1.380	216	53			
Klęski żywiołowe			1.586.00 0	5.800	4.800				
a/zapomogi na powodzian			1.431.00 0						
b/zasiłki dla dzieci			155.000						
Zasiłki rodzinne	4.746	9.072	8.099	28.445	6.391	6.471	23.282	23.113	18.044
Specjalistyczne usługi opiekuńcze			1.528	22.500	23.800	27.000	28.400	25.000	27.000
Zasiłki pielęgnacyjne	27.024	46.233	44.187	69.541	73.209	89.529	118.388	135.087	109.756
Razem zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	31.770	55.305	52.286	97.986	79.600	96.000	141.670	158.200	127.800
Razem zasiłki stałe, dodatki do zasiłku stałego, zasiłki okresowe, zasiłki na leki i pozostałe bez pomocy kombatantom	531.770								
Pomoc kombatantom	11.950	22.200	29.177	55.839	17.112	34.224	23.352		
ZUS			41.017	94.987	258.954				
a/stałe			7.554	13.040					
b/gwarant. okresowe			33.463	81.947					
Składki na ub. zdrowotne					64.020				

Klasyfikacja kategorii wyłączonych korzystających z pomocy społecznej

Lp.	Gmina	Państwo
Typ rodzin	1. Liczba rodzin/gospodarstw domowych, które skorzystały z pomocy społecznej wzrosła do ponad 165% stanu z 1995. 2. W latach 1996-2003 gospodarstw jednoosobowych przybyło do 215%, 3. dwuosobowych do ponad 155%, 4. pięcioosobowych wzrosło do ponad 148% 5. trzyosobowych wzrosło do 128%, 6. Wzrost do stanu ponad 128% nastąpił wśród rodzin z dziećmi. Przy czym w roku 1996 rodziny z dziećmi stanowiły tylko niecałe 40% gospodarstw i w roku 2003 podobnie. 7. Liczba rodzin niepełnych wzrosła do 113% 8. wielodzietnych spadła do 40%. 9. czteroosobowych spadła do 65%, 10. sześciu- i więcej osobowych spadła do ponad 65%.	• Liczba rodzin korzystających z pomocy stałej spadła znacząco do 41% stanu z 1995, • do 761% wzrosła liczba rodzin korzystająca z pomocy okresowej.
Przyczyny	• ubóstwo –wzrost do 464,3 % stanu z roku 1996, • 195% bezrobocie, • z powodu alkoholizmu nastąpił wzrost do 190%, • z powodu niepełnosprawności do 172%, • długotrwałej choroby do 101%. • Znacząco, bo o 250% wzrosło zapotrzebowanie na pomoc z powodu bezdomności mimo małej populacji problemowej zmusza ona do zastanowienia, gdyż wymaga wielorakiej interwencji. • Zmniejszyło się zapotrzebowanie na interwencje z powodu ochrony macierzyństwa do 71%, • bezradności do 83%.	• Wzrosła liczba rodzin korzystająca z pomocy okresowej w tym najczęściej z powodu długotrwałej choroby 544%, • bezrobocia 761%, • Spadła pomoc z tytułu macierzyństwa do 71%.
Świadczenia	• Liczba przyznanych świadczeń w latach 1966-2003 wzrost tylko do 118%. • Posiłki wzrosły do stanu 229%, • inne zasiłki celowe losowe wzrosły do 161%, • usługi opiekuńcze wzrosły do 153%. • Ubranie natomiast spadło do 1,4%, • świadczenia zdrowotne spadły do 68%.	• Liczba świadczeń w latach 1995-2003 stałych znacząco spadła do 38%. • Najwyższy wzrost odnotowuje się wśród zasiłków okresowych do 1994%, • rent socjalnych - 824 %; • zasiłków wyrównawczych do 317%, • zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne wzrosły do 181%. • renty socjalnej 278%,

		• zasiłki opiekuńcze do 174%. • zasiłki pielęgnacyjne do 237%, • rodzinne do 199%,
Koszty	• Kwota świadczeń wzrosła do stanu 164%. • koszty posiłków do ponad 467%. • koszty innych świadczeń celowych wzrosły do 221%. • Koszty schronienia natomiast spadły do 79%. • koszty świadczeń zdrowotnych spadły do prawie 70%. • koszty usług opiekuńczych spadły prawie do 59%. • koszty ubrania do 28%.	• Kwota pomocy państwa w latach 1996-2003 wzrosła do 166%. • Zasiłki stałe zmniejszyły się do 82%. • Zasiłki okresowe zwiększyły się do 720%. • wyrównawcze do 537%.

Najważniejsze **przyczyny wyłączenia społecznego**, którymi zajmuje się pomoc społeczna Gminy to:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- z powodu alkoholizmu,
- z powodu niepełnosprawności,
- znacząco wzrosło zapotrzebowanie na pomoc z powodu bezdomności, chociaż w liczbach bezwzględnych nie jest to dominująca przyczyna.

Gospodarstwa domowe, które najczęściej stały się **kategoriami wyłączonymi** i korzystają z pomocy społecznej to:

- gospodarstwa jednoosobowe,
- dwuosobowe,
- pięcioosobowe,
- trzyosobowe,

- rodziny z dziećmi. Patrząc jednak na dynamikę zmian to w roku 1996 rodziny z dziećmi stanowiły tylko niecałe 40% gospodarstw i w roku 2003 podobnie.
- rodziny niepełne.

Natomiast **zagrożenia wyłączeniem społecznym** mogą dotyczyć:

- ludności, która jest w wieku
 1. 40-49 lat
 2. 60 i więcej lat.
 3. w wieku 45-49 lat więcej mężczyzn,
 4. 40-44 lat w tej kategorii obie płcie
 5. kategorie wiekowe 15-19 lat w tym więcej chłopców,
 6. 25-29 w tym występuje minimalna większość mężczyzn.
 7. ludności krócej zamieszkującej na terenie gminy,
- w tym więcej na wsi.
- osoby w wieku 20-49 lat (najliczniejsza kategoria to 30-39 lat),
- w wieku 0-14 lat.
- 8. W wieku nieprodukcyjnym,
 - w tym zdecydowanie więcej mężczyzn.
 - Te proporcje są szczególnie niekorzystne dla terenów wiejskich.
- 9. Osoby w stanie wolnym
 - w mieście szczególnie kobiety,
 - samotni mężczyźni na wsi.
- 10. osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym większość mężczyzn.
 - niepełnosprawni bierni zawodowo, w tym większość kobiet.
 - Osoby niepełnosprawne z ukończonym wykształceniem podstawowym (1711) w tym to większość kobiet.

11. W mieście gospodarstwa domowe nie utrzymujące się z pracy.

- rodziny nie utrzymujące się z pracy najemnej.
- W tym rodziny wieloosobowe
- osoby utrzymujące się ze źródeł pozostałych
- około 1000 rodzin powyżej 3 osobowych.

12. gospodarstwa domowe nie rolnicze

13. gospodarstwa domowe z nieustalonym źródłem dochodu (18),

- dwu i jednoosobowe.

14. rodziny z gospodarstw odrębnych;

- najczęściej w mieście jedno i dwuosobowe,
- na wsi 4 i więcej osobowe.

15. gospodarstw nierodzinnych

16. bezrobotni

- z wykształceniem niższym niż średnie
- szczególnie kobiety zarówno na wsi jak i w mieście
- długotrwale bezrobotne,
- obie płcie długotrwale bezrobotne,
- bez względu na miejsce zamieszkania, długotrwale bezrobotni,

17. z nieukończonym wykształceniem podstawowym w młodszych kategoriach wiekowych. Przy czym to mieszkańcy miast częściej znajdują się w tej kategorii.

18. Zamieszkujący w substancji mieszkaniowej z przed 1918 roku a następnie między 1918 a 1944 rokiem, w mieszkaniach osób fizycznych a następnie gminy.

19. Mniejszość narodowe

- przebywający w mieście.

- 203 osoby o narodowości nieustalonej.
- 15 osób używa wyłącznie niepolskiego języka
- 203 osoby nie ma ustalonego języka.

Analiza SWOT

Kadra GOPS w latach 1995-2003

Lp	Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1	OPS ogółem	34	30	38	38	38	31	30	31	31
2	Kierownicy	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	Zca kier			1	1(SDS)	1(SDS)	1	1	1	1
4	Pracownicy socjalni	14	13	14	14	14	15	15	15	15
5	W tym									
6	Starszy sp.pr.socj.						2	2	2	2
7	Specj.pr.socj.						1	1	1	1
8	Starszy Pr.socj.		6	8	6	13	11	11	11	11
9	Pr.socjalny		6	6	8	1	1	1	1	1
10	W tym w rejonach opiekuńczych	11	10	11	11	11	11	11	11	11
11	Aspirant Pr.socj.			1	1	1			1	1
12	Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4	5	6	7	7	6	6	6	6
13	Pr.usług specjal.			1	1	1	1	1	1	
14	Koordinator ds.komputeryzacji									1
15	inni		12	14	6	6	6	6	6	6
16	Ośrodek wsparcia				7	7	8	8	8	9,5
	ogółem	34	30	38	38	38	38	38	39	40

Projekty zrealizowane w gminie Bystrzyca Kłodzka przez pomoc społeczną w latach 1998- 2003

Rok	Lp	Nazwa projektu	Zakres	Kategorie
1998	1	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób
1999	1	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób
2000	1	Hostel z dyżurką niebieskiej linii	Mieszkania chronione dla ofiar przemocy	Ofiary przemocy 2
	2	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób

	3	Dom w potrzebie	Szkolenia Usługi opiekuńcze	Pracownicy 2
	4	Bo zupa była za słona	terapia	Kobiety długotrwale bezrobotne, ofiary przemocy i wolontariusze 128
	5	Nie jesteś sama	Terapia ofiar przemocy domowej	Ofiary przemocy domowej 21
	6	Dobrze mieć dach nad głową		Bezdomni 11
	7	Kierownik	Doskonalenie zawodowe	Kierownicy ops 8
2001	1	Hostel	Mieszkania chronione dla ofiar przemocy	Ofiary przemocy 5 osób
	2	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób
	3	Noclegownia, Dach nad głową	Pomoc bezdomnym	Bezdomni 11 osób
	4	Dom w potrzebie	Szkolenia Usługi opiekuńcze	Pracownicy 8
	5	Paczki przyjaźni	Pomoc rzeczowa zagraniczna	Ubodzy 65 osób
	6	Wypożyczalnia	Sprzęt rehabilitacyjny	Osoby fizyczne i instytucje 61
2002	1	Hostel	Mieszkania chronione dla ofiar przemocy	Ofiary przemocy 12 osób
	2	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób
	3	Noclegownia	Pomoc bezdomnym	Bezdomni 12 osób
	4	Zróbmy to razem	Integracja ze środowiskiem lokalnym	Niepełnosprawni 50
	5	Czas na zmianę	Grupa wsparcia	Współzależni 12
	6	Dom w potrzebie	Szkolenia Usługi opiekuńcze	Pracownicy 6 osób
	7	Paczki przyjaźni	Pomoc rzeczowa zagraniczna	Ubodzy 70 osób
	8	Bo zupa była za słona	Prace remontowe hostelu	Ofiary przemocy
	9	Wypożyczalnia sprzętu ortopedycznego	Sprzęt	Osoby fizyczne i instytucje 121
2003	1	Hostel	Mieszkania chronione dla ofiar przemocy	Ofiary przemocy 21 osób
	2	Ośrodek wsparcia	Pomoc środowiskowa	Niepełnosprawni 50 osób
	3	Noclegownia, Bezpieczna noc	Pomoc bezdomnym	Bezdomni 14 osób
	4	Terapia przez sztukę	Nauka nowych technik pracy twórczej	Niepełnosprawni 48
	5	Czas na zmianę	Grupa wsparcia	Współzależni 15
	6	Dom w potrzebie	Rozwój usług opiekuńczych	Pracownicy 2
	7	Paczki przyjaźni	Pomoc rzeczowa zagraniczna	Ubodzy 70 osób
	8	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	Dla instytucji i osób fizycznych	Chorzy niepełnosprawni 152

Analiza SWOT struktury organizacyjnej systemu integracji społecznej w gminie Bystrzyca Kłodzka

Organizacja	Otoczenie	
	Szanse	Zagrożenia
<u>Silne strony</u> 1. Intensywnie działający MGOPS z rozszerzoną propozycją i pojedynczymi inicjatywami aktywizującymi. 2. Działające inne podmioty mogące tworzyć system. 3. Działające grupy beneficjentkie.	1. Istniejące podmioty w powiecie i województwie publiczne oraz prywatne działające w obszarze przeciwdziałania wyłączeniu społecznemu.	1. Brak powiązań systemowych między większością podmiotów. 2. Postawa bierna lub wręcz defensywna większości z nich wobec problemów społecznych.
<u>Słabe strony</u> 1. Nadmierne obciążenie przeciwdziałaniem wyłączeniu systemu pomocy społecznej. 2. Dodatkowe specjalizacje wszystkich pracowników. 3. Zlecanie zadań na zewnątrz MGOPS organizacjom. 4. Prywatyzacja usług pomocowych. 5. Silniejsze oparcie pomocy o aktywizację beneficjentów. 6. Brak koncepcji partnerstwa w zakresie przeciwdziałania wyłączeniu społecznemu. 7. Akcyjność wspólnych działań. 8. Zbyt mała liczba grup aktywizujących beneficjentów.	1. Aktywizacja organizacji pozarządowych działających poza gminą. 2. Finansowanie z programów Unii Europejskiej. 3. Przyjęcie Strategii wojewódzkiej integracji społecznej i powiatowej.	1. Przekazywanie zadań do gminy bez zabezpieczenia finansowego. 2. Ewolucja systemu edukacji ustawicznej i specjalizacji w pomocy. 3. Opóźnienia w przygotowaniu podstaw prawnych tworzenia partnerstwa prywatno-publicznego. 4. Opóźnienia w wykorzystaniu środków UE przez Polskę. 5. Opóźnienia w przygotowaniu strategii przez samorząd wojewódzki i powiatowy.

Rodzaj strategii, jaka może powstać w istniejącej sytuacji to konserwatywna- ewoluująca do agresywnej. Konserwatywna w okresie początkowym tworzenia gminnego systemu integracji społecznej. Po powstaniu systemu agresywna skierowana na poszczególne problemy i kategorie.

Zdefiniowanie celów strategicznych integracji społecznej w gminie.

Cele wynikające z Narodowej Strategii Integracji Społecznej

Obszar	Priorytety
Edukacja	1. Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym. 2. Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim. 3. Upowszechnienie kształcenia wyższego i lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy. 4. Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci. 5. Upowszechnienie kształcenia ustawicznego.
Opieka zdrowotna	1. Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności. 2. Powszechne ubezpieczenie zdrowotne. 3. Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego.
Praca, rynek pracy	1. Ograniczenie tendencji do różnic dochodowych. 2. Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych. 3. Ograniczenie bezrobocia długookresowego. 4. Zmniejszenie bezrobocia młodzieży. 5. Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy ALMP.
Pomoc społeczna	1. Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego. 2. Dostęp do pracowników socjalnych. 3. Rozwój pomocy środowiskowej- zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej.
Mieszkalnictwo	1. Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością.
Usługi informacyjne, poradnicze	Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.
Aktywność społeczna obywateli	Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną.
Realizacja strategii	Realizacja strategii przez samorządy terytorialne.

Cele wynikające z Krajowego planu działania na rzecz integracji społecznej

Obszar	Cele
Edukacja	1. Zapobieganie wykluczeniu oraz wspieranie równego startu dzieci i młodzieży: a. zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w edukacji, b. poprawa jakości kształcenia, c. rozwój systemu stypendiów, d. wsparcie rodzin najuboższych w dostępie do edukacji, e. edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, f. równość płci w edukacji, 2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: a. wsparcie możliwości zatrudnienia, b. dostęp do kształcenia ustawicznego. 3. Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacja.
Zabezpieczenie społeczne, Pomoc społeczna, profilaktyka	1. Zapobieganie wykluczeniu oraz wspieranie równego startu dzieci i młodzieży: a. pomoc dla rodzin z dziećmi oraz zapobieganie patologiom w rodzinie, • pomoc rodzicom w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, • wsparcie funkcji wychowawczych poprzez system świadczeń rodzinnych, • rozwój profilaktyki rodzin zagrożonych patologią, • rozwój rodzinnej opieki zastępczej, • przeciwdziałanie niedostosowaniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom młodzieży. 2. Budowa sieci bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu: a. określenie realnego i akceptowanego społecznie poziomu wsparcia dochodowego państwa, b. zabezpieczenie odpowiedniego dochodu na starość,

	c. świadczenia rodzinne wspierające dochody rodziny d. wsparcie dochodów rolników, e. przeciwdziałanie feminizacji ubóstwa. 3. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: a. ekonomia społeczna, • zatrudnienie socjalne, • spółdzielczość socjalna, b. dostęp do lokali socjalnych, • program wychodzenia z bezdomności, c. wsparcie dla osób starszych, • rozwój pomocy środowiskowej, • ubezpieczenia pielęgnacyjne. 4. Ochrona praw osób dyskryminowanych. 5. Integracja uchodźców. 6. Integracja mniejszości narodowych. 7. Integracja byłych więźniów. 8. Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacja. a. rozwój i reforma służb społecznych, • rozwój i integracja służb społecznych, • rozwój służb pomocy społecznej, • poprawa dostępności i jakości pracy socjalnej.
Opieka zdrowotna	1. Zapobieganie wykluczeniu oraz wspieranie równego startu dzieci i młodzieży: a. poprawa dostępu do opieki zdrowotnej, • powszechny dostęp do usług zdrowotnych, • poprawa jakości świadczeń zdrowotnych, • promocja zdrowia. 2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: 3. Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacja.
Rynek pracy i praca	1. Zapobieganie wykluczeniu oraz wspieranie równego startu dzieci i młodzieży. a. przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy,

	• lepsze przygotowanie absolwentów do uczestnictwa w rynku pracy, • stworzenie równego dostępu do informacji i poradnictwa zawodowego młodzieży . 2. Budowa sieci bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu: a. zapewnienie minimalnego dochodu gwarantowanego, b. zabezpieczenie dochodów z pracy, 3. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: a. wsparcie możliwości zatrudnienia, • działania pro-zatrudnieniowe, • wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, • aktywność ekonomiczna kobiet, 4. Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacja.
Mieszkalnictwo	1. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: a. dostęp do lokali socjalnych, • program budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej. b. rewitalizacja przestrzeni miejskiej.
Inne usługi	1. Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacja: a. rozwój usług społecznych umożliwiających integrację społeczną • informacja obywatelska, • dostęp do prawa, • budowanie społeczeństwa informacyjnego, • dostęp do kultury, • dostęp do transportu.
Ewaluacja	1. Koordynacja i ewaluacja działań w zakresie integracji społecznej: a. tworzenie prawnego systemu programowania i ewaluacji krajowej polityki integracji społecznej.

Cele wynikające ze strategii rozwoju województwa dolnośląskiego

Cele	Obszar	Działania
Integracja dolnośląska	• Budowanie tożsamości. • Przywiązanie do państwa polskiego i szacunek dla jego tożsamości. • Duma i patriotyzm lokalny, osiągnięcia gospodarcze i społeczne. • Zapewnienie spójności rozwoju. • Rozwój sieci komunikacyjne. • Rozwój sieci usług publicznych. • Wprowadzenie regionu w przestrzeń informacyjną. • Rozwój wewnątrzregionalnego ruchu turystycznego. • Współdziałanie samorządów.	Zdrowie: • Właściwe rozmieszczeni sieci placówek służby zdrowia. • Funkcjonalne doskonalenie dostępu pacjentów do usług medycznych. Opieka społeczna: • Usprawnienie i humanizacja opieki społecznej zgodnie z zasadą pomocniczości. • Wdrożenie spójnego systemu opieki nad osobami upośledzonymi, niedołączonymi i samotnymi. Bezpieczeństwo: • Regionalny system przeciwdziałania katastrofom i klęskom żywiołowym. • Zabezpieczenie przeciwpowodziowe zlewni rzek. • Wspieranie straży pożarnych w roli zintegrowanych służb ratowniczych. Kultura i nauka: • Sprawowanie pieczy nad dziedzictwem kulturalnym Dolnego Śląska. • Popularyzacja dorobku wybitnych twórców regionu. • Kreowanie i eksponowanie regionalnych ikon kulturowych. • Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturowych. Edukacja: • Szerzenie wiedzy o regionie i korzeniach jego mieszkańców. • Zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży z małych miejscowości. • Wsparcie dla inicjatyw powoływania wyższych

		szkół zawodowych w ośrodkach lokalnych. • Stworzenie systemu staży, stypendiów i nagród dla wybitnie uzdolnionych.
Renesans cywilizacyjny	• Edukacja. • Humanizacja środowiska. • Życie kulturalne. • Ład i bezpieczeństwo.	Zdrowie: • Poprawa organizacji i standardów obsługi pacjentów, w tym redukcja obciążenia pacjenta formalnościami. • Zdecydowana poprawa warunków sanitarno-epidemiologicznych. • Eliminowanie szkodliwych zanieczyszczeń środowiska. • Promowanie aktywności ruchowej jako profilaktyki zdrowotnej. Opieka społeczna: • Stymulowanie aktywności, samodzielności i odpowiedzialności wśród beneficjentów opieki społecznej. • Odbudowanie rodzinnych i sąsiedzkich form wspierania się w potrzebie. • Partnerska rola kościołów i związków wyznaniowych. Bezpieczeństwo: • Wprowadzenie zasady zerowej tolerancji wobec wykroczeń popełnianych w przestrzeni publicznej. • Działania na rzecz radykalnej poprawy bezpieczeństwa w komunikacji, a zwłaszcza w ruchu drogowym. • Zdecydowana poprawa stanu bezpieczeństwa w szkołach. • Wspieranie działań skierowanych przeciw patologiom społecznym. Kultura i nauka: • Kształtowanie podstawowych nawyków uczestnictwa w życiu kulturalnym przez edukację i

		popularyzacje wiedzy. • Zapewnienie powszechnego dostępu do książki. • Intensyfikacja działań kulturalnych skierowanych na budzenie aspiracji i odnajdywanie sensu życia, zwłaszcza w środowiskach problemowych. • Podwyższanie standardów kulturowych kształtowania przestrzeni publicznej. Edukacja: • Przekaz paradygmatu cywilizacyjnego na wszystkich szczeblach cywilizacyjnych. • Wdrażanie inicjatyw sprzyjających podnoszeniu poziomu kształcenia. • Zapewnienie efektywnego dostępu do oświaty dzieciom ze środowisk problemowych. • Popieranie różnych form kształcenia i samokształcenia ludzi starszych. • Wspieranie inicjatyw budowy i modernizacji powszechnie dostępnych obiektów sportowych.
Spółeczeństwo obywatelskie	• Promocja obyczaju aktywności obywatelskiej. • Potencjał gotowości społecznej do współdziałania. • Regionalne lobby. • Zjednanie środków przekazu. • Studia nad regionem.	Zdrowie: • Promocja zdrowego stylu życia. • Propagowanie idei odpowiedzialności za własne zdrowie. • Zwiększenie wpływu społeczności lokalnych na zarządzanie służbą zdrowia. • Poprawa statusu materialnego pracowników służby zdrowia. Opieka społeczna: • Udostępnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk problemowych szerokiej oferty wychowawczej, opiekuńczej, rekreacyjnej i sportowej. • Kompleks działań ograniczających zjawisko wykluczenia socjalnego.

	• Przyzwoitość w działaniu.	• Otwarcie szerokiego pola działania dla organizacji charytatywnych. • Przeciwstawianie się postawom pasożytniczym. • Uruchomienie lokalnych centrów pomocy rodzinie. Bezpieczeństwo: • Wypracowanie i rozpropagowanie skutecznych form współpracy obywateli z policją. • Działania zapobiegawcze i resocjalizacyjne w środowiskach patologicznych, w tym zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. • System wspierania ofiar przestępstw. • Wspieranie działań zwiększających bezpieczeństwo pracy. • Eliminowanie zagrożeń utrudniających udział niepełnosprawnych w życiu publicznym. Kultura i nauka: • Rozwój partycypacyjnej oferty kulturalnej ukierunkowanej na zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży i osób starszych. • Wspomaganie niezależnych przedsięwzięć kulturalnych w regionie. • Praktykowanie przez samorządy regionalnego mecenatu. • Wsparcie dla organizacji zajmujących się krzewieniem kultury i nauki. • Zapewnienie godnych warunków życia i pracy wybitnym twórcom. Edukacja: • Kształtowanie postaw obywatelskich –wychowanie do godności, odpowiedzialności, zaradności, solidarności i demokracji. • Udostępnienie nauczania akademickiego w
--	--	--

		ważnych miastach regionu. • Szeroki program przyuczania społeczeństwa do korzystania z technik informacyjnych. • Zapewnienie efektywnego dostępu do oświaty osobom niepełnosprawnym. • Angażowanie szkół w różnego typu akcje obywatelskie i samorządowe. • Wprowadzenie elementów praktycznego kształcenia przedsiębiorczości w szkołach.
Innowacyjna gospodarka	• Gospodarka oparta na wiedzy. • Regionalne strategie sektorowe. • Polityka zatrudnienia. • Zwiększania atrakcyjności inwestowania. • Sieć powiązań między głównymi aktorami sceny regionalnej. • Atut w postaci dobrych uczelni wyższych. • Kapitał ludzki.	Zdrowie: • Kształtowanie regionalnej oferty usług medycznych według kryterium maksymalnego dobra wspólnego. • Działania na rzecz większej integracji usług medycznych w szpitalach. • Modernizacja bazy i formuły leczenia sanatoryjnego. • Budowanie spójnego systemu opieki nad osobami w podeszłym wieku na bazie nadmiarowego potencjału leczniczego i sanatoryjnego. Opieka społeczna: • Racjonalizacja profilu opieki społecznej sprawowanej przez instytucje podległe samorządom. • Resocjalizacyjny model wsparcia w obszarach patologii. • Poszukiwanie rynkowych rozwiązań problemów ludzi starszych i niepełnych. Bezpieczeństwo: • Identyfikacja źródeł społecznych leków i niepokojów oraz odpowiednia profilaktyka. • Przeciwdziałanie przestępczości gospodarczej ograniczającej konkurencyjność regionu.

		• Przygotowanie gospodarki i infrastruktury regionu do działania w sytuacjach klęsk i katastrof. • Doposażenie techniczne i kadrowe policji i służb ratowniczych. • Popularyzacja zasad prewencji i reguł działania w sytuacjach zagrożenia. Kultura i nauka: • Racjonalizacja sieci dolnośląskich instytucji kultury i zasad ich finansowania i zarządzania. • Ukierunkowanie systemu dotowania imprez kulturalnych na kreowanie wydarzeń. • Stymulowanie popytu na dobra kultury wyższego rzędu. • Wspieranie nowatorskich inicjatyw artystycznych. • Włączenie twórców w orbitę działań samorządowych. • Patronowanie prestiżowym dla Dolnego Śląska cyklicznym imprezom kulturalnym i naukowym. Edukacja: • Przemodelowanie szkolnictwa uwzględniające zachodzące zmiany gospodarcze i demograficzne. • Uformowanie regionalnej sieci szkół wyższych. • Rozwój kształcenia ustawicznego ukierunkowanego na uelastycznienie zatrudnienia. • Szkolenie pracowników w technikach zwiększania konkurencyjności firm. • Organizacja kształcenia kształcących.
Otwarcie na świat	• Pozyskiwanie zasobów UE. • Deficyt kadr. • Integracja komunikacyjna.	Zdrowie: • Międzynarodowa specjalizacja w zakresie leczenia sanatoryjnego i rehabilitacyjnego. • Komplementarna wymiana usług specjalistycznych z sąsiednimi regionami w kraju i

• Promocja regionu. • Rozwój turystyki. • Stosunki z sąsiadami. • Kierunek wschodni. • Współpraca z regionami przylegającymi.	za granicą. Opieka społeczna: • Wykorzystanie nadmiarowej bazy szpitalnej i uzdrowskiej w ofercie Złotej jesieni adresowanej dla emerytów w kraju i za granicą. • Międzyregionalne imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych. Bezpieczeństwo: • Działania na rzecz ustanowienia międzynarodowego systemu monitorowania stanów wód i ostrzegania powodziowego. • Współpraca transgraniczna w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. • Wdrożenie skutecznego systemu ochrony bezpieczeństwa i udzielania pomocy turystom. Kultura i nauka: • Kultywowanie i propagowanie wielowątkowego dorobku kultury Dolnego Śląska. • Propagowanie współczesnych osiągnięć dolnośląskiej twórczości intelektualnej i artystycznej. • Wspieranie wymiany kulturalnej, zwłaszcza w regionach, które wniosły historyczny wkład w uformowanie oblicza Dolnego Śląska. Edukacja: • Wdrażanie szerokiego programu kształcenia językowego. • Upowszechnienie wymiany międzyszkolnej, zwłaszcza opartej o pobyty w rodzinach. • Szkolenia i praktyki w zakresie celów, zasad i procedur UE.
---	---

Cele wynikające ze strategii powiatowej

1. Rozwój należytej bazy socjalnej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, przemysłane i efektywne szkolnictwo zapewniające pełny rozwój mieszkańców powiatu (str 21)

Obszar	Cele
Edukacja	Wzrost poziomu i jakości kształcenia
Ochrona zdrowia i leczenie uzdrowiskowe	Poprawa jakości i dostępności do wysokiej klasy usług medycznych
Opieka społeczna	Zapewnienie warunków funkcjonowania w społeczności osób o ograniczonych możliwościach społecznych i fizycznych
Bezpieczeństwo publiczne	a. Zarządzanie kryzysowe Minimalizacja skutków zagrożeń oraz likwidacja przyczyn zagrożeń b. Policja Zmniejszenie zagrożenia przestępczością
Mieszkalnictwo	Zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu mieszkania odpowiadającego ich możliwościom i potrzebom
Przedsiębiorczość, przemysł, usługi, bezrobocie	Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i ograniczenia bezrobocia

Cele strategiczne przeciwdziałania wyłączeniu społecznemu dla gminy Bystrzyca Kłodzka

Lp	Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działania
I	Poprawa włączenia społecznego kategorii marginalizowanych (II cel nicejski)	A. Partycypacja w programach kategorii marginalizowanych w poszczególnych obszarach funkcjonalnych	Programy integracji dla poniższych kategorii wraz z ich angażowaniem: 1. O najniższych dochodach. 2. O najniższym poziomie wykształcenia w kategoriach wiekowych 18-59 lat (poniżej gimnazjalnego). 3. Bezrobotnych. 4. Ze złym stanem zdrowia lub o złym samopoczuciu. 5. Mieszkających w mieszkaniach o niskim standardzie. 6. Zagrożonych ubóstwem trwałym. 7. W głębokim ubóstwie. 8. Osób w wieku 18-59 (64) poza rynkiem pracy (z wyłączeniem osób w wieku 18-24 lata pozostających w systemie edukacji). 9. Osób o dochodach poniżej granicy ubóstwa w gospodarstwach domowych bez osób pracujących. 10. Z gospodarstw pracowniczych pracowników niskoopłacanych. 11. Bezdomnych. 12. Osób mających problemy z korzystaniem z opieki medycznej. 13. Osób żyjących w przepełnionych mieszkaniach. 14. Osób żyjących w gospodarstwach mających problemy z opłatami czynszowymi, ze spłatą kredytów, osób żyjących w gospodarstwach domowych, które mają problemy szybkim poniesieniem nieoczekiwanych wydatków. 15. Osób w niekorzystnych warunkach środowiskowych w miejscu zamieszkania.

			Zapewnienie równego startu dzieciom i młodzieży z w/w środowisk.
		B. Promocja kategorii marginalizowanych	Programy 1. Integracji byłych więźniów. 2. Integracji uchodźców. 3. Integracji mniejszości narodowych. 4. i kategorii jw.
		C. Protekcja kategorii marginalizowanych	1. Programy preferujące kategorie jw. oraz 2. Pomoc dla rodzin z dziećmi. 3. Zapobiegania patologiom w rodzinie. 4. Pomoc rodzicom w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych. 5. Wsparcie funkcji wychowawczych poprzez system świadczeń rodzinnych. 6. Rozwój profilaktyki rodzin zagrożonych patologią. 7. Rozwój rodzinnej opieki zastępczej (we współpracy z PCPR). 8. Przeciwdziałanie niedostosowaniu. społecznemu, przestępczości i uzależnieniom szczególnie młodzieży.
		D. Prewencja długotrwałego uzależnienia od pomocy i powrotów	1. Określenie indywidualnych i realnych programów wychodzenia z uzależnienia od pomocy i powrotów. 2. Zabezpieczenie odpowiedniego systemu pomocy na starość i w razie niepełnosprawności, z promocją wsparcia rodzinnego. 3. Udzielanie świadczeń wspierających dochody rodziny. 4. Wsparcie dochodów rolników. 5. Przeciwdziałanie feminizacji ubóstwa. 6. Przeciwdziałanie niedożywieniu i głodowi.

II	Zmniejszenie liczby kategorii zagrożonych marginalizacją (III cel nicejski)	A. Programy prewencji, protekcji, partycypacji, promocji zagrożonych wyłączeniem społecznym w gminie w systemie pomocy:	1. Realizacja zadań własnych i zleconych oraz dodatkowych w ramach istniejącego GOPS. 2. Większa koncentracja pomocy, i jej wewnętrzna integracja. 3. Więcej pomocy specjalistycznej. 4. Rozwój pomocy środowiskowej i opartej o rodzinę.
		B. w edukacji:	1. Zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w edukacji. 2. Poprawa jakości kształcenia. 3. Rozwój systemu stypendiów. 4. Wsparcie rodzin najuboższych w dostępie do edukacji. 5. Rozwój edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 6. Zapewnienie równości płci w edukacji. 7. Zróżnicowanie dostępu do edukacji szczególnie dla dzieci i młodzieży wiejskiej. 8. Dostosowanie kierunków kształcenia do rynku pracy. 9. Zwalczanie analfabetyzmu funkcjonalnego. 10. Rozwój systemu edukacji całościowej. 11. Ułatwienie dostępu do kształcenia ustawicznego.
		C. w ochronie zdrowia:	1. Programy z udziałem osób mających problemy z korzystaniem z opieki medycznej osób żyjących w gospodarstwach domowych, które mają problemy szybkim poniesieniem nieoczekiwanych wydatków. 2. Wspieranie równego dostępu do ochrony zdrowia dzieci i młodzieży. 3. Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej. 4. Upowszechnienie dostępu do usług zdrowotnych. 5. Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych. 6. Promocja zdrowia.
		D. w mieszkalnictwie:	Programy mieszkaniowe dla: 1. Osób, żyjących w przepełnionych mieszkaniach. 2. Osób żyjących w gospodarstwach domowych

			mających problemy z opłatami czynszowymi, ze spłatą kredytów. 3. Z niekorzystnymi warunkami środowiskowymi w miejscu zamieszkania. 4. Pomoc w kosztach utrzymania mieszkań. 5. Udostępnienie lokali socjalnych. 6. Programy wychodzenia z bezdomności. 7. Programy budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej. 8. Programy rewitalizacji przestrzeni miejskiej i wiejskiej.
		E. w obszarze pracy:	Rozwój: 1. Rynku pracy. 2. Ochrony pracy. 3. Pośrednictwa pracy. 4. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu braku dostępu lub wyłączonych z rynku pracy. 5. Wsparcie możliwości zatrudnienia działania pro-zatrudnieniowe. 6. Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych. 7. Wsparcie aktywności ekonomicznej kobiet lepiej przygotowanie absolwentów do uczestnictwa w rynku pracy. 8. Stworzenie równego dostępu do informacji. 9. Rozwój poradnictwa zawodowego młodzieży. 10. Wsparcie możliwości zatrudnienia, aktywizacja i integracja grup wykluczonych społecznie: - zatrudnienie socjalne, - spółdzielczość socjalna, - zabezpieczenie dochodów z pracy.
		F. w zabezpieczeniu społecznym:	1. Udzielanie informacji o prawach. 2. Pomoc w załatwianiu rent i emerytur. 3. Realizacja rent socjalnych i innych form stałych.

		G. w partycypacji społecznej:	1. Programy aktywizacji w organizacjach pozarządowych w zakresie integracji społecznej. 2. Programy aktywizacji organizacji politycznych w zakresie integracji społecznej. 3. Programy aktywizacji organizacji religijnych w zakresie integracji społecznej. 4. Programy rozwoju wolontariatu.
		H. w obszarze rynku dóbr i usług konsumpcyjnych, telekomunikacyjnych bankowych i ubezpieczeniowych:	1. Zróżnicowanie oferty tanich dóbr i usług. 2. Budowanie społeczeństwa informacyjnego. 3. Poprawa dostępu do Internetu.
		I. w transporcie:	1. Rozwój lokalnych tanich dojazdów. 2. Dofinansowywanie usług transportowych. 3. Rozwój pomocy sąsiedzkiej.
		J. w obszarze prawa i wymiarze sprawiedliwości:	1. Stworzenie biura informacji o prawach. 2. Rozwój obywatelskiej ochrony praw osób dyskryminowanych. 3. Rozwój innych usług społecznych umożliwiających integrację społeczną.
		K. w uczestnictwie w kulturze:	1. Programy upowszechniające dostęp do kultury kategorii marginalizowanych. 2. Programy propagujące dorobek kategorii marginalizowanych.
		L. w obszarze czasu wolnego i rekreacji:	1. Programy propagujące racjonalne wykorzystanie czasu wolnego. 2. Programy propagujące aktywne spędzanie czasu wolnego. 3. Programy oparte o tanie zasoby lokalne.
III	Stworzenie gminnego systemu rozwiązywania problemów społecznych	A. Rozpoznanie zasobów gminy i jej otoczenia	1. Przeprowadzeni diagnozy i analizy SWOT.
		B. Stworzenia trwałych form współpracy	1. Tworzenie grup roboczych do programów.

	(IV cel nicejskie)	C. Doskonalenie współpracy	1. Budowa gminnej sieci bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania wyłączeniu społecznemu. 2. Rozwój nowych podmiotów.
IV	Podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu pomocy społecznej (I cel nicejski)	A. Podniesienie jakości usług z zakresu pomocy społecznej	1. Program rozwoju służb społecznych. 2. Instytucjonalny rozwój usług społecznych. 3. Poprawa koordynacji służb. 4. Podniesienie dostępności usług podstawowych (publicznych i prywatnych).
		B. Podniesienie dostępności usług z zakresu pomocy społecznej	1. Rozwój wsparcie dla osób starszych. 2. Rozwój pomocy środowiskowej. 3. Zmniejszenie liczebności rejonów opiekuńczych do 2000 tyś.

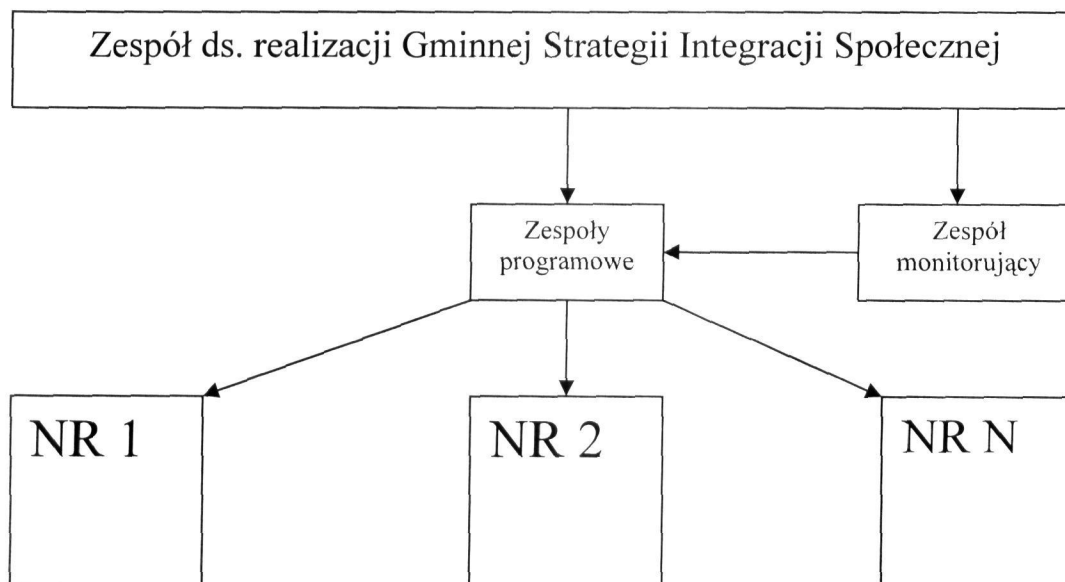
**Podmioty, które będą realizowały gminną strategię integracji społecznej
to podmioty tworzące gminny system rozwiązywania problemów
społecznych.**

**Struktura organizacyjna systemu wspierania integracji społecznej w
gminie.**

Lp.	Podmiot
1	M-GOPS , Środowiskowy Dom Samopomocy, Noclegownia, Hostel, Centrum Integracji Społecznej
2	PCK
3	Policja
4	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5	Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna
6	Ognisko Środowiskowe wychowawcze TPD
7	Grupa Samopomocowa Kobiet
8	ZHP
9	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
10	Kuratorski Ośrodek Pracy z Młodzieżą
11	Szkoły
12	Punkt Konsultacyjny dla uzależnionych i członków ich rodzin
13	Ośrodek socjoterapeutyczny przy szkole nr 1
14	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
15	Bystrzyckie Stowarzyszenie Dobroczynne
16	Krajowy Komitet Pomocy dzieciom Niepełnosprawnym ruchowo –Koło
17	Komitet Charytatywny przy Parafii Rzymsko-Katolickiej
18	Polski Komitet Pomocy Społecznej
19	Polski Związek Głuchych, Uczniowski Klub Sportowy dla niesłyszących
20	Polski Związek Niewidomych
21	Polski Związek Emerytów i Rencistów

22	Towarzystwo Zwalczania Chorób Mięsni
23	Związek Sybiraków
24	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych
25	Sołtysi i rady sołeckie
26	Partie polityczne
27	Placówki służby zdrowia, poradnie i szpital
28	Inne

Monitoring:

- Co będziemy kontrolować?- odrębne programy z zakresu integracji społecznej.
- Jak będzie oceniany efekt?- przez przeprowadzenie przewidzianej techniki ewaluacji i przedstawienie jej wyników w formie pisemnej podmiotowi kontrolującemu.
- Kto będzie kontrolować efekt? - przez grupę roboczą powołaną do ocen efektywności realizacji strategii. Grupa złożona będzie z przedstawicieli członków gminnego systemu integracji społecznej.

Ewaluacja

Ocenie podlegać będzie:

1. Poziom osiągnięcia poszczególnych celów.
 2. Wykorzystania środków do realizacji celów (czy właściwe i właściwie wykorzystane).
- Ewaluacja wyniku- ocena stopnia osiągnięcia wyniku.
 - Ewaluacja procesu-które procesy będą oceniane, czy dobór uczestników był dobry, czy efektywność pracy wysoka.
 - Ewaluacja usług- czy trafiony klient, jakie usługi zorganizowano czy te, które były planowane, jaki był dostęp do usług.

Etapowość ewaluacja i ciągłość- ciągłość w trakcie realizacji projektów szczegółowych, etapowość związana z zakończeniem realizacji okresowego programu operacyjnego.

Będą przygotowywane raporty etapowe, które wpłyną na zmiany w strategii.

Powstanie plan ewaluacji: dlaczego się ocenia, co się ocenia i model ewaluacji, metoda.

Założone metody ewaluacji:

- a. Analiza dokumentów: badane będą dane zawarte w powstałych w związku i okresie realizacji strategii.
- b. Analiza statystyczna- będzie przeprowadzona analiza wtórna urzędowych danych statystycznych.
- c. Badanie sędziów kompetentnych przygotowana będzie ankieta ewaluacyjna dla sędziów kompetentnych ze środowiska lokalnego.

Zakończenie

Strategia jest propozycją do realizacji. Jej powodzenie będzie zależało od tego, jak władze samorządowe zdecydują się ją wprowadzać w życie. Działania samorządu lokalnego wprowadzone nie przebiegają w próżni i są warunkowane sytuacją prawną, ekonomiczną, społeczną struktur ponad gminnych, niemniej jak pokazano w strategii można wiele osiągnąć w ramach działania samej gminy. Dla powodzenia strategii należy zachować kilka zasad, których przestrzeganie pozwoli osiągnąć założone cele.

- a. Osiągnięcie konsensusu społecznego dotyczącego kierunku dokonywanych zmian.
- b. Pozyskać do realizacji celów wszystkich, w tym nietradycyjnych partnerów.

- c. Ustalenie wielu alternatywnych możliwych rozwiązań służących osiągnięciu założonych celów.
- d. Przyjmować te rozwiązania, które różnią się najwięcej od rzeczywistości wyjściowej.
- e. Precyzyjne ustalenie wybranych rozwiązań (Operacjonalizacja).
- f. Konsekwencja w realizacji i zapobieganie zmianie już przyjętych rozwiązań, jeżeli w wyniku tej zmiany obniża się jej efektywność.
- g. Zdecentralizować wykonawstwo.
- h. Zapobiegać ingerencji w cele, zakres i poziom efektów przez służby wykonawcze.
- i. Konsekwentnie stosować monitoring i ewaluację według założeń.
- j. Realizować metodę otwartej koordynacji.
- k. Upublicznić efekty.

Aneks:

Badanie stanu podmiotów tworzących gminny system wspierania integracji społecznej.

Podmiot	Kadry	Usługi	Procedury	Finanse	Majątek trwały